

**laiškai
lietuviams**

TREJYBĖS BRUOŽAI MOTINOJE	145	Anicetas Tamošaitis, S.J.
ŠIŲ DIENŲ MAMA	148	Sofija Jelionienė
MAZGOTI KOJAS	150	Chiara Lubich
BAUGINIMAS VELNIU	151	Anicetas Tamošaitis, S.J.
PARAPIJA — MŪSŲ RELIGINIAI IR TAUTINIAI NAMAI	154	Komitetas
EILERAŠCIAI	155	Nijolė Jankutė
EILERAŠCIAI	156	Marija Stankus-Saulaitė
LAISKAS LIETUVIAMS IŠ ATĖNŲ	157	Nijolė Jankutė
DESTRUKTYVIOJI EMOCIJA	164	Algimantas Kezys, S.J.
MARQUETTE PARKO LIETUVIAI POLITINIŲ POŽIŪRIU	167	Vita Musonytė-Aukštuolienė
O, KAD GALĖČIAU PRADĖTI GYVENIMĄ IŠ NAUJO...	169	Vytautas Kasniūnas
BAIGIANT LITUANISTINĘ MOKYKLĄ	173	Audrius Polikaitis
TĖVYNĖJE	174	Gediminas Vakarlis
KALBA	177	Juozas Vaišnys, S.J.
ATGARSIAI	179	Skaitytojai
TRUMPAI IŠ VISUR	180	J. Pr.

Šis numeris iliustruotas nuotraukomis iš "Laiškų lietuviams" ekskursijos. Viršelio nuotrauka — Donato Slavicko.

LAISKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 W. 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$8.00, single copy 80 cents. Second class postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing offices.

Laiškai lietuviams

religinės ir tautinės
kultūros žurnalas

1982 / GEGUŽĖ - MAY / VOLUME XXXIII, NO. 5

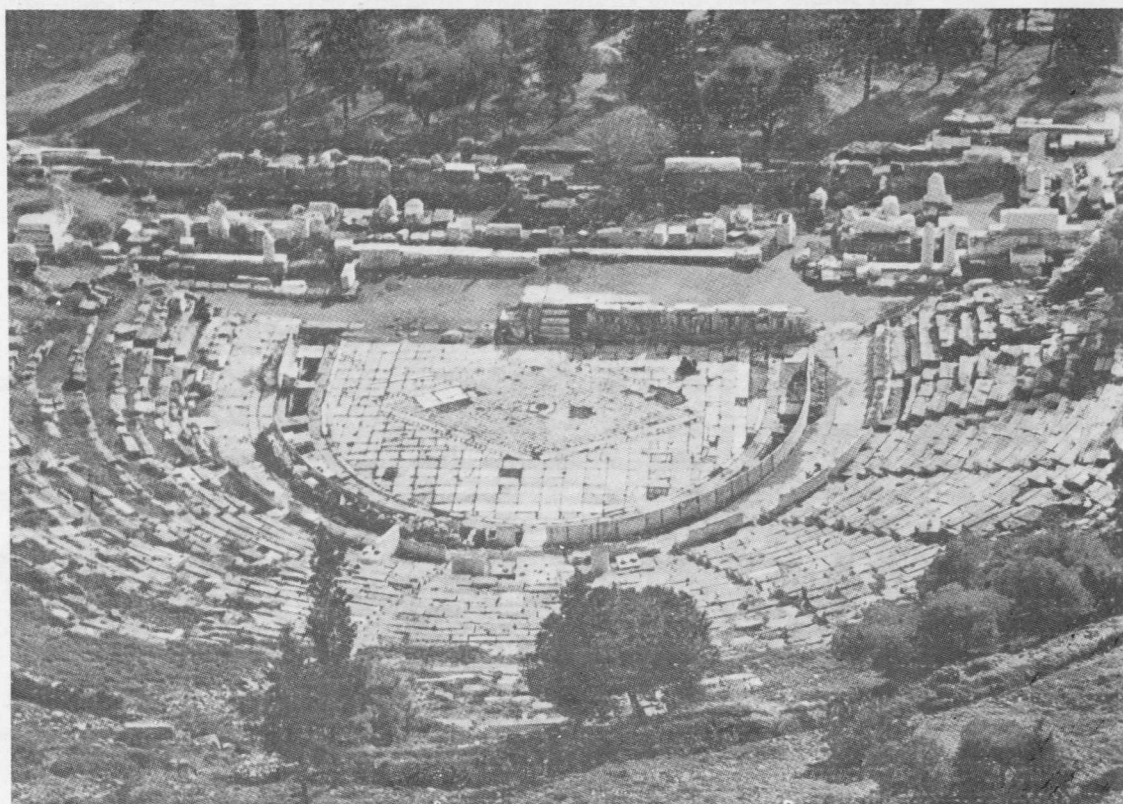
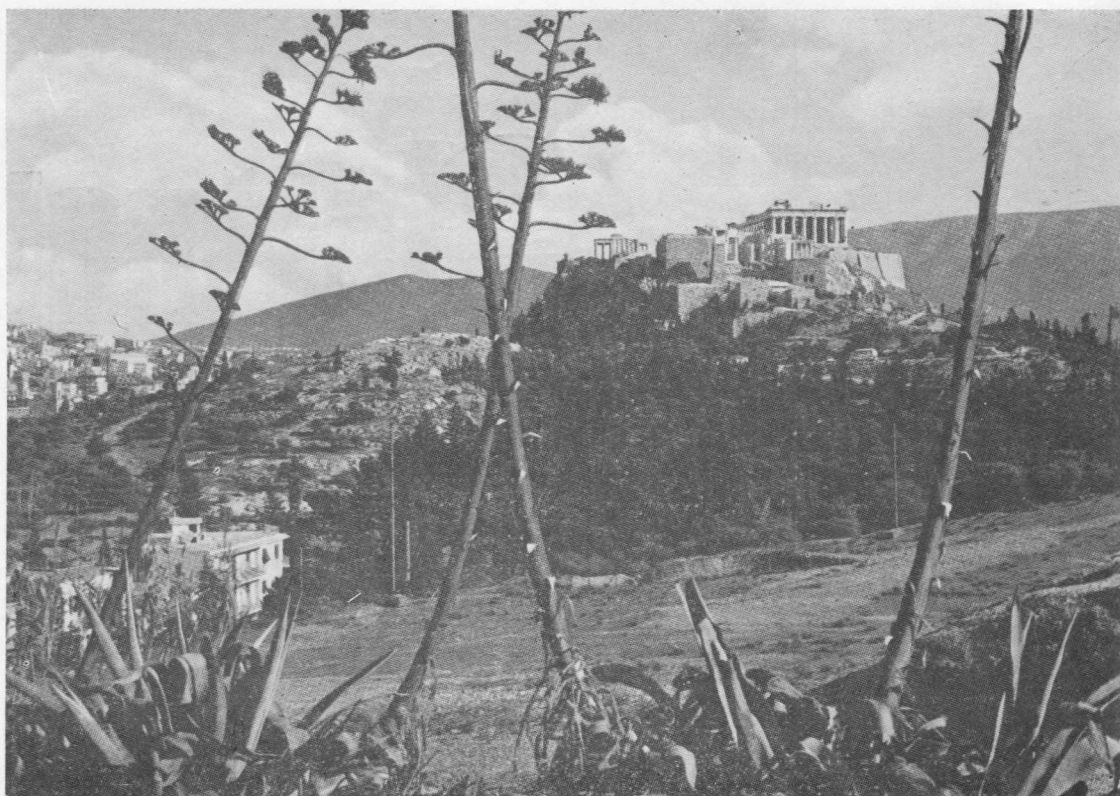
TREJYBĖS BRUOŽAI MOTINOJE

ANICETAS TAMOŠAITIS, S.J.

Kai mums koks nors žmogus labai brangus, bet ne su mumis, pasikabiname ant sienos ar pasistatome ant stalo jo paveikslą, kad mums tą asmenį primintų. Tai savo būdu reikia sakyti ir apie Dievą. Kadangi jo paties mes negalime tiesiogiai matyti, kitais žodžiais, kadangi jis mūsų žvilgsniui toli, turime jo paveikslą. Tas Dievo paveikslas yra žmogus, sukurtas į jį panašus, kaip skaitome pirmuosiuose Šv. Rašto puslapiuose. Bet visi žinome, kad mene ne kiekvienas paveikslas lygiu ryškumu išreiškia savo vaizduojamą dalyką. Taip ir ne kiekviena žmogaus rūšis atspindi Dievo bruožus tuo pačiu laipsniu. Gegužės mėnesį dera pažvelgti į vieną, kuriame Dievas ypatingai ryškiai yra savo panašumą išpaudęs, būtent motiną. Žinome, kad Dieve yra trys asmenys. Tad galima sakyti, kad motina yra gyvas Švč. Trejybės atspindys. Pažiūrėkime į kiekvieną tų asmenų arba, tiksliau išreiškus, į kiekvienam priskiriamą veikimą.

Dievas Tėvas *kuria ir saugo*. Tikėjimo išpažinime, pradėję nuo Dievo, savo visagalio Tėvo, pridėdame, kad jis yra dangaus ir žemės, visos regimosios ir neregimosios visatos Kūrėjas. Jis kiekvienam daiktui duoda būtį. Svarbiausia, jis duoda tą paslaptinę ir nuostabų būties laipsnį, kurį vadiname gyvybe. Kai žvelgiame į motiną, matome, kad pati jos esmė yra atnešti į pasaulį naują gyvybę. Mergaitė tampa motina tuo, kad ji iš savęs pačios suformuoja ir duoda iki tol nebuvusią gyvą būtybę.

Sakėme, kad Dievas ne tik kuria, bet ir saugo tai, ką sukūrė. Tik pažiūrėkime, pavyzdžiui, į gyvą kūną, tokį kaip mūsų. Jis Dievo aprūpintas planinga sistema išlaikyti gyvastį, strateginiu gynybos aparatu pastoti kelią ir išmesti lauk viskam, kas svetima ir kenksminga; aprūpintas jis taip pat ir mokėjimu, ir medžiaga susitaisyti, kai sužalojamas. Visa tai įruošta saugoti

Atėnai: Akropolis (viršuje) ir Dionizo teatras (apačioje).

gyvybei. O kai paimame žmogų su jo kūnu ir siela, kaip asmenį, Šv. Raštas yra pilnas vietų, kaip jis Dievo stropiai saugomas. Pavyzdžiui, visa 90-ji psalmė yra himnas žmogų nuostabiai saugojančiam Dievui.

Pažvelgę į motiną, matome joje atsispindintį Dievą kaip būties saugotoją. Argi ne tiesa, kad stipriausias motinos instinktas yra saugoti ir ginti savo vaiką nuo kiekvieno galimo pavojaus? Tai matome jau gyvulių pasaulyje. Sakysime, gamtos tyrinėtojai ir ekskursantai miškingose ar kalnuotose vietose stengiasi kuo skubiausiai atsitolinti iš ten, kur užtinka meškiukus ar panašių žvėrių vaikus, nes žino, kad netoli turinti būti motina nedelsdama puola kiekvieną įsibrovėlį, įtardama pavojų savo mažyčiams. Gyvuliai, kurie nepajėgia savo vaikų apginti jėga, saugo juos gudrybe, kaip dažnai pastebima paukščiuose. Žmogaus motinoje, aišku, šis instinktas yra sąmoningas ir apima ne vien vaiko kūną, bet ir jo sielą bei dorą. Joks kitas žmogus nesijaučia taip saugiai, be baimės, kaip kūdikis ant savo motinos rankų. Trumpai, motina yra kuriančio ir saugojančio Dievo Tėvo tartum koks veidrodis.

Dievas Sūnus *myli ir atperka*. Nesunku matyti, kodėl jis siejamas su mylėjimu. Juk ne ko kito vedamas, kaip meilės, jis nužengė iš dangaus ir priėmė žmogiškąją prigimtį. Tad galima sakyti, kad meilė stovi Įsikūnijimo paslapties centre. Žvilgsnis į motiną rodo, kad jokia kita dorybė taip iš jos nešviečia, kaip meilė. Taip tvirtina pats Dievo žodis Šv. Rašte, nes kur tik nori išreikšti jautrią meilę mums, žmonėms, ten daugiausia ima paveikslu motinos meilę savo vaikui.

Sakėme, kad Dievas Sūnus ir atperka. Atpirkimas vykdytas ir tebevykdomas kentėjimu. Argi ir čia motinoje neatsispindi antrasis Švč. Trejybės asmuo? Kas sudaro motinos dalią? Dyglių dūriai jos kojoms, plušos kalnai rankoms, dažnos ašaros akims, rūpesčiai širdžiai, laiko trūkumas ramiam poilsiui, neretas sielvartas sielai: štai ką pasišventusi motinystė atneša moteriai. Galima sakyti, kad kiekvienoje motinoje yra

dalis Marijos, Sopulingosios Motinos, kuri padeda Kristui atpirkti pasaulį. Trumpai, motina yra mylinčio ir atperkančio Dievo Sūnaus atšvaitas.

Liko pažvelgti į Dievą Šv. Dvasią, kuri *veda ir stiprina*. Šv. Dvasia yra Bažnyčios vadovė. Ji veikia, kad Dievo Sūnaus įsteigtoji Bažnyčia neklaidžiodama eitų tiesos keliu. Kalbėdamas apie ją savo mokiniams už Paskutinės vakarienės stalo, Jėzus sako, kad, kai bus atsiūsta, visko išmokys, ves į tiesos pilnatvę... Šv. Dvasia, vedanti Bažnyčią, gyvai atsispindi motinoje kaip savo vaiko vadovėje. Ji veda savo vaiką, laikydama už rankų arba kviesdama ateiti pas save, kai šis bando žengti pirmuosius žingsnius. Veda vaiko bundantį ir viskuo besidomintį protą į tiesą apie pasaulį ir jo daiktus. Ji sodina pirmuosius tikėjimo daigus.

Toliau, Šv. Dvasia stiprina. Kartodamas savo pažadą Dangun žengimo dieną ją atsiųsti, Kristus savo mokiniams sako: "Kai ant jūsų nužengs Šv. Dvasia, jūs gausite jos galybės" (Apd 1,8). Dėl tos priežasties antrasis septynių sakramentų, ypatingai susijęs su Šv. Dvasia, yra vadinamas Sutvirtinimu. Bet ši tvirtumą teikianti jėga veikia su nepaprastu švelnumu. Sekminių dieną ji nužengia į mokinius kaip užiantį vėtra. Bet veikia jų širdyse švelniai, kaip gaivus dvelkimas, gražiai išreikštas tos šventės sekvenčioje prieš evangeliją. Ten apie ją kalbama kaip sielos ramintoją, mielą atgaivintoją, kuri darbe poilsis, kaitroje atvėsis, liūdesyje paguoda...

Cia irgi motina yra tartum Šv. Dvasios veikimo veidrodis, nes yra švelnumu dvelkianti stiprybės nešėja. Gal tai geriau išžvelgsime, pakeitę stiprybės žodį kitu, būtent atrama, nes šis išreiškia ir stiprybės teikimą, ir jos reikalingumą. Juk kas remiasi, tam stiprybės reikia, o kas yra atrama, tas stiprybės teikia. Žvelgdami į motiną, visi sutiksime, kad ji yra gyvybinė atrama kūdikiui, kuris dar negimęs. Žmogus šioje savo gyvenimo stadijoje net neįmanomas galvoti be šios atramos. Motina nesiliauja būti žmogaus atrama, nors kitokiu būdu, kai jis gimsta ir net kai darosi subrendęs.

Pavyzdžiui, dažnas yra reiškinys fronte, kad kareivis, sužeistas arba persigandęs mūšio ugnies, ima balsu šauktis motinos. Tai rodo, kad giliai jo viduje motina tebėra likusi galutinė ir didžiausia atrama. Pagaliau motina, kaip galima pagrįstai galvoti, įžengs kaip mūsų atrama, kai būsime mirties patale. Priežastis taip galvoti yra žmonės, kurie išgyveno mirimą, bet buvo atgaivinti. Tokie pasakoja, jog jiems pasirodo arba jų pajuntamas asmuo, kuris gyvenime buvo artimiausias, kad padėtų žengti per slenkstį į anapus. Daugumai mūsų toks asmuo, ateisiantis tą atramos gal visų reikalingiausią valandą, bus savoji motina. Tad galima sakyti, kad motina yra žmogaus tvirčiausia ir švelniausia atrama nuo meto, kol dar negimęs, iki valandos, kuri yra jo gyvenime paskutinė. Tuo ji atspindi Šv. Dvasią, kuri yra švelni stiprybės teikėja.

Gegužės mėnesį, ypač švenčiant Motinos dieną, tinka pajusti padėką dieviškiesiems Švč. Trejybės asmenims už tai, kad suplanavo tokį įstabų savo pačių paveikslą motinoje ir tą paveikslą mums dovanojo. Tinka dar ir kitas dalykas: prisimenant savo motiną, gyvą arba jau Dievo pasiimtą, pasistatyti prieš akis traukliausią jos būdo bruožą — gal kantrybę, gal maldingumą, gal ištikimybę, gal tvirtą ranką, gal pasitikėjimą Dievu ir žmogumi — ir jį perkelti į savo gyvenimą, jei to dar rimčiau nedarome.

Mes, lietuviai, turėtume Dievui dar už tai būti didžiai dėkingi, kad mūsų tautoje motinos paveikslas dėl Lietuvai tekusių istorinių aplinkybių ir dėl paties tautos būdo yra išlikęs labai gražus ir kilnus, mažai tesudrumstas to, ką su gailėsiu matome darykant nemaža motinų kitose šalyse, įskaitant dabartinę Ameriką.

• Šv. Pranciškaus gimimo 800 m. sukakties proga JAV paštas išleis specialų pašto ženklą spalio mėn. Tai paskelbė gen. pašto viršininkas W. F. Balger.

• Niujorke, Citicorp teatre, Broadway rajone, gruodžio 28 d. bus pradėta vaidinti muzikinė drama iš šv. Pranciškaus gyvenimo, pagerbiant 800 metų sukaktį nuo to šventojo gimimo.

ŠIŲ DIENŲ MAMA

SOFIJA JELIONIENĖ

Susipažinkime: štai ji, anų legendarinių, istorinių, didvyriškų, pasiaukojančių, konservatyvių močiūčių ir motinų ainė, anūkė ir dukra. Ji — jauna, aštraus proto, elegantiška, viskuo besidominti, neužsidariusi vien tik virtuvėje, norinti didžiausią dalį iš gyvenimo pasiimti. mėgstanti linksmą, kunkuliuojančią kasdienybę, pokylius. Ji — kelnėta, dažnai su cigarete rankoje, automobiliu zvimianti ir šen, ir ten, ir kitur: štai ji skuba į teniso aikštę, į mankštos pamokas, į kavos klubelių susibėgimus. Ją matysi beslidinėjančią, bežuvaujančią, net ir medžioti su vyru petys petin traukiančią. Žodžiu, ji tikra išsilavinusi moteris. Ir davė jai Dievas laimę tokioje galdynėje gyventi — tik gyvenk ir norėk!

Beje, šis šiandieninės mamos portretas dar nepilnas: šalia jos glaustosi du ar trys dailiai aprengti vaikučiai. Jie taip pat kartu su mama dažnai automobiliu zvimbia į Montessori darželį, šeštadieniais į liuanistinę mokyklą, į sueigas, į šokių bei muzikos pamokas; jie dažnai ir angliškai yra mamos prakalbinami. Su savo judria mama jie prabėgomis užvažiuoja "hamburgeri" sukramsnoti. Mamos išpuošti ir su dovanėle rankoj jie nuvežami į draugų gimtadienio vaišes.

Vaikai auga. Jiems reikalinga mamos pagalba pamokas beruošiant. Mamų laukia talka motinų komitetuose Kaziuko mugei pagalvėles bevarstant, virtinukus belankstant. O vėliau, kai vaikai jau ima bręsti, juk reikia surasti valandėlę kitą su jais pasikalbėti, jų jaunystės blaškymąsi apraminti, sužinoti, su kuo jie draugauja, kas jauną, neprityrusią širdį traukia. . .

Darbas ir pareigos veja metus po metų: vaikai nepastebimai išauga į jaunuolius, kurie šeimos diskusijų ratelyje jau nebijo ir savo nuomonės autoritetingai pareikšti, ypač kai mama vis ant sprando lipa, vis šaukia, kad jie lietuviškai tarp savęs kalbėtų, kad

tik su lietuviukais draugautų, kad vėlai namo negrįžtu. . .

Daug pastangų, o rezultatai? Dažnai jie nuviliantys, priešingi svajonėms, ko tikėtasi. Norėjai būti vaikų drauge, o išgirsti, kad nesupranti šių laikų dvasios, kad "su laiku eit" nebemoki, kad esi beveik iš praeito šimtmečio. Kas daryti? Ir vėl laužo galvą šių dienų mama: kaip prieiti prie jauno sūnaus ar dukros, kaip įgyvendinti savo svajones, kaip paveikti jaunąjį žmogų, "einanti su laiku"?!

Neapsieisi čia be lankstumo, be diplomatijos. Prasideda naujas, varginantis gyvenimo laikotarpis, kurį štai kaip aprašo viena mama, tomis problemomis gyvenanti tolimoje Australijoje ir, beplūdama namuose, dar ir eiliuoti sugebanti. Stengdamasi "eiti su laiku", t.y. su jaunąja karta, štai ką ji pasakoja:

*Daug ta tema jau straipsnių,
knygų prirašyta,
daug seminarų ruošta, paskaitų
skaityta.*

*Ir nuomonių daug įvairių: reik
atsargiai, iš lėto;
ne, tik griežtumas šiuo atveju padėt
galėtų;
nors kūnas sensta, išlaikyti turim
jauną sielą!*

*Ką bedarysi — tilto į jaunimą jokio
nėra . . .*

*(Kalbu apie didėjančią tarp generacijų
tą gilų plyšį).*

*Na, aišku, kad šitos problemos
neišrėši,*

*vien bedėjuodamas. Jei tiltas per sunku
— statyk lieptelį.*

*Bet kas jaunuosius šiais laikais suprasti
gali? . .*

*Mažajai pasakų knygėlę dovanojau
ilustruotą.*

*— Ak, mama! Pasakos užtemdo protą
bei realistišką galvojimą sumaišo, —
ji man taria*

*ir vėl nosisuka į televiziją
ir "Žvaigždžių karą".*

*— Lietuviškai kalbėk! — Aš sūnų
subaru griežtai (kaip tėtis).*

*— Plataus pasaulio, — jis atsako
išdidžiai, — esu pilietis!*

*Nes tie, kurie iš tautiško neišlipa
vis gardo,*

*lygybei kenkia ir žmonijai taiką ardo!
Vyriausios dukros kambario atidarytos
durys —*

*paskečtam muzikoj. Oi, pešas katės,
riejas šunys . . .*

*Tai užrėkia: "Ar negali bent kiek
pristoti?"*

*Tuoį priekaištai, kad jai trukdau aš
medituoti!*

*Atsimuši, lyg į storiausią mūro sieną. . .
Vis tiek bandau (čia panaudodama tą
"jauną sielą").*

*— Ko lauki dar? — Prie televizijos
varau mažiausią.*

*Pasiguodžiu vyresnei: "Nuo tos tylos
man gelia ausį —*

*tau medituoti laikas!" Rimtai aš
perspėju ir sūnų:*

*— Vartoji kalbą per dažnai lietuvių!
Atsikreipia akių trys (pasipiktinusios)
poros:*

*— Jaunųjų laisvei, teisėms čia —
baisus pavojus!*

*Tėvai vis nesiliauja mums savas idėjas
kišę!*

*(Ir taip lieptelio vietoje tiktai
pagilinau aš plyšį. . .)*

Bet štai tarp tų pilkų nusivylimo debesėlių švysteli kartais ir skaištus spindulys: atėjus Moitnos diena, dukra ar sūnus nustebina, lietuviškai surangę kelis sakinius gėlėmis išmargintoje kortelėje. Nesvarbu, kad tekste trūksta nosinių, kad žodžių galūnės nesiderina. Pamatai, kad iš kažkur, iš gilumos, išdygsta tavo pastangų daigelis. Gal tai užuojauta, gal giliai paslėpta meilė, gal pripažinimas, kad mama žinojo, ką sakė, ko vaikystėj mokė. Juk mamos mama, kaip ji yra pasakojus, anuomet Lietuvoje buvo visuomenininkė, rašytoja, patriotė ir veikli tvirta moteris. Po jos pakilo į gyvenimą, audrų į svetimą pasaulį išblokšta, naujų vėjų, naujų auklėjimo metodų kryžkelėje besidairanti, savimi pasitikinti, o gal dažnai ir save kaltinanti jauna mama.

Tautinės sąmonės ryšys, kaip tvirtas siūlas laiko staklėse, riša kartas sentimentais, tradicijom, pagarba. Tai priežastys, kodėl 1958 m., mirus Lietuvių Skaučių Seserijos Vyriausiai Skautininkei, rašytojai Sofijai Čiurlionienei, jos auklėtos skautės, tuo metu jau subrendusios jaunos moterys, savo auklėtojos laidotuvėse nešė vainiką, perrisėtą kaspiniu, kuriame buvo įrašyta: "Nuo tų, kurias mokei gyventi". Gūdžios priespaudos metais, kai priklausymas Lietuvių Skaučių Seserijai okupanto akimis buvo nusikaltimas, tie keli žodžiai savo kontekste slėpė pagarbą savajai auklėtojai, kadaise duotajam įžodžiui ir meilę savo tautai.

Tų motinų dukros ir anūkės dabar veda į gyvenimą jaunąją kartą. Nelengva joms, kaip ir visoms motinoms. Tačiau tesijaučia jos laimingos, jog turėjo taurias, principingas, kantrias ir griežtas savo motinas ir močiutes. Ne veltui jos būdavo pagerbiamos taip, kaip buvusio Belgijos ministerio pirmininko Paul-Henry Spaak motina. Kartą, darydamas pranešimą Belgijos senato posėdyje, kuriame buvo nemaža ir šeimų narių, tarp jų ir senoji ponija Spaak, ministeris pirmininkas savo kalbą pradėjo taip: "Brančioji mano mama, garbingi ponai ir ponios..."

Didesnės dovanos, manau, nė viena motina netrokštų. Iš širdies linkėtina, kad jaunajai mamai vaikų auklėjimas nebūtų nepakeliama našta, nors šių dienų dvasia tikrai neprisideda prie jos didelių pastangų išauginti savo tautai ir pasauliui taurų, pilnutinį žmogų.

MAZGOTI KOJAS

CHIARA LUBICH

"Jei tad aš — Viešpats ir Mokytojas — numazgojau jums kojas, tai ir jūs turite vieni kitiems kojas mazgoti" (Jn 13,14).

Tai buvo prieš Velykas. Jėzus, nusiėmęs apsiaustą, apsijuosęs prijuostę, pripildęs dubenį vandens, pradėjo mazgoti savo mokiniams kojas. Petras nesutiko: "Viešpatie, tu mazgosi man kojas?" Bet Mokytojas jį iži-

mino, sakydamas: "Jei tavęs nenuplausiu, neturėsi dalies su manimi". Tik tuo būdu Petras gali būti vienybėje su Jėzumi. Tada, užsiminęs apie Judo išdavimą, Jėzus numazgojo kojas visiems mokiniams. Ir kai grįžo prie stalo, Jis tarė: "Jei tad aš — Viešpats ir Mokytojas — numazgojau jums kojas, tai ir jūs turite vieni kitiems kojas mazgoti". Tai pasakęs, Jis tęsė: "Aš jums daviau pavyzdį, kad ir jūs darytumėte, kaip aš jums dariau... Jeigu, tai žinodami, taip darysite, būsite palaiminti".

"Būsite palaiminti..." Toks tarpusavio patarnavimas, tokia tarpusavė meilė, kurios Jėzus moko tuo nepaprastu gestu, tai vienas iš Jėzaus skelbtų palaiminimų.

Mes, krikščionys, kai tik pagalvojame apie palaiminimus, tuoj prisimename ir tuos kitus, kartu paminėtus: "Palaiminti dvasingieji vargdieniai: jų yra dangaus karalystė. Palaiminti, kurie liūdi: jie bus paguosti... Palaiminti, kurie alksta..." ir t.t. Tačiau šv. Jono Evangelija mini kitus du palaiminimus: vienas jų vadina palaimintais tuos, kurie tiki nematę, kitas — vadina palaimintais tuos, kurie myli vienas kitą.

Tą meilę Jėzus parodė savo pavyzdžiu. Mazgoti kojas... Tas Jėzaus gestas yra aiškus, konkretus ir stipriai veikiantis meilės parodymas. Jis norėjo duoti savo mokiniams to nusižeminimo pavyzdį, kurs yra meilės pagrindas. Kadangi tas gestas yra nuvalymo veiksmas, jis aiškinamas taipgi kaip sakramentų išraiška — pavyzdžiui, krikšto. Tikriausiai jis primena ir įsikūnijimo paradoksą: kad Dievas tapo žmogumi. Dar daugiau, Jėzus, mazgojantis apaštalam kojas, yra Dievo Tėvo panašumas, kurs apreiškia mums, kas yra Dievas — kad Dievas yra Meilė.

Jėzus atliko tokį patarnavimą, kurį tais laikais atlikdavo vergai: jie mazgodavo kojas savo šeiminkams arba laisviems piliečiams. Jėzus, būdamas Viešpats ir Mokytojas, aiškiai parodė, kad Jis atėjo ne būti aptarnaujamas, bet tarnauti. Jam iš tikrųjų mokinių kojų plovimas nereiškė tik atskiro meilės ir nusižeminimo veiksmo, bet buvo visos Jo elgsenos simbolis — išraiška Jo mei-

lės, kurios viršūnė buvo atidavimas savo gyvybės.

Kadangi Jėzus yra Viešpats ir Mokytojas, Jo pavyzdys tampa Jo sekėjams standartu. Kaip krikščionių bendruomenės nariai, kiekvienas mūsų esame kviečiami tą standartą laikyti savo gyvenimo auksine norma. Vėliau, tą patį vakarą, Jėzus davė Bažnyčiai pagrindinį įstatymą: kiekvienas Jo mokinyš turi mylėti kitus, kaip Jėzus mus mylėjo.

Sekant Jėzaus pavyzdžiu, pirmųjų krikščionių tarpe veikiai paplito paprotys plauti kojas svečiams. Krikščionės našlės vienas rūpesčių ir buvo, kad ji "plaudavo šventiesiems kojas" (1 Tim 5,10). Didžiojo Ketvirtadienio liturgijoje toji tradicija dar tęsiama.

Kaip tad galime šiuo gyvenimo žodžiu gyventi? Sekti Jėzumi, ko Jis iš mūsų ir nori, nereiškia Jo pasielgimo tikslaus imitavimo, bet laikymo sau šviesiu ir nepalyginamu pavyzdžiu.

Imituoti Jėzų reiškia suprasti, kad mūsų krikščioniškas gyvenimas turi prasmę, jei gyvename kitiems, tarnaudami mūsų broliams ir seserims ir visą savo gyvenimą sttydami ant to pagrindo. Taip darydami, vykdysime tai, ko Jėzus labiausiai trokšta. Tada mūsų gyvenimo centras bus Evangelijos esmė, ir mes tikrai būsime palaiminti.

Iš italų kalbos išvertė
kun. Antanas Sabas

BAUGINIMAS VELNIU

ANICETAS TAMOŠAITIS, S.J.

Yra tokia patarlė: "Neik su velniu obuoliauti, nes liksi be obuolių ir be krepšio". Tą patarimą mes duodame šiandieniam Vakarų pasauliui, matydami vykstantį flirtą tarp jo ir komunizmo. Komunizmui pavyko ilga propaganda save pagražinti. Dabar čiulba, kad su juo galima taikiai sugyventi, o daugelis vakariečių užsimerkę lenda jam tiesiai į gerklę. Daro visokias nuolaidas, kad tik Brežnevas arba kas jį pakeis neimtų raukytis. Stengiasi užgniaužti

visa, kas tik galėtų gadinti sušilusius santykius su Rytais. Žiūri, kad Amerikos Balso radijas ir panašūs nekeltų aikštėn Sovietų Sąjungos negerovių. Trumpai, ne tik leidžia komunistams vedžioti save už nosies, bet tiesiog mauna sau ant kaklo kilpą. Kas stengiasi nurodyti tikrąją komunizmo prigimtį ir tokio flirto pragaištingumą, tas šiandien dažno laikomas juokingai atsilikusiu pažiūry.

Tačiau čia bus kalbama ne apie politiką, o religiją. Tai, kas nurodyta, yra ne vieno mūsų pačių religinės laikysenos veidrodis. Vakariečių elgesys su savo priešu komunizmu yra beveik tobulas vaizdas to, kaip daugelis krikščionių elgiasi su savo priešu velniu.

Komunistai yra aiškiai įsirašę į savo programą kaip tikslą Vakarų palaidojimą, visame pasaulyje įvestiną proletariato diktatūrą, visur galutinį komunizmo triumfą. Bet Vakarams rodo kitokį veidą — saldžiai meilų. Toji taktika gerai atsispindi žodžiuose, kuriuos kitados yra pasakęs Dimitrijus Manuilskis, Tarptautinio Lenino instituto Maskvoje dekanas, vienam ten studijavusių amerikiečių: "Tarp komunizmo ir kapitalizmo kova yra neišvengiama, kova iki pat kardo rankenos. Šiandien, aišku, mes nesame pakankamai stiprūs atakai. Mūsų metas ateis po 20—30 metų. Kad laimėtume, mes turime užpulti staigiai ir netikėtai. Buržujai turi būti užmigdyti. Todėl pradėsime skelbti norį taikingai su jais gyventi, mesime skambių šūkių, pažadėsime stebėtinų nuolaidų. Kapitalistiniai kraštai, kvaili ir išlepe, pasveikins tai su dideliu džiaugsmu. Žiūrėk, jau komunizmas pasikeitė, sakys savo pačių pražūčiai. Kai tik jie padės atsargą į šalį, mes su visa jėga smogsime į juos sugniaužtu kumščiu!"

Panašiai elgiasi Dievo karalystės priešas velnias. Į jo programą nuo pat žilos senovės yra įrašyta, kaip tikslas, griauti Dievo darbą, kur tik gali. Yra prisiekęs žūtbutinę ir žvėrišką kovą gėriui, kovą iki pat kardo rankenos. Šv. Rašte jis dažnai tais dviem vardais ir vadinamas: priešas ir žvėris. Bet nuo žmonių savo tikrąjį veidą slepia, kad

neišbaidytų. Rodo kitokį — saldžiai meilų. Būdamas plėšrus vilkas, ateina persirengęs nekaltu avinėliu. Ir jam ilga propaganda yra pavykę save pagražinti, dar daugiau — įtikinti, kad jo išvis nesama. Kas šiandien praveria burną apie jį kalbėti, laikomas juokingai atsilikusių pažiūrų. Mintis apie piktašias dvasias, girdime šiandien sakant, gal tiko vidūramžiams, kai žmonės buvo tam sūs ir nemokyti, bet ne moderniam, dabartiniam metui. Piktųjų dvasių nereikia imti tiesiogiai. Jos yra vien kalbos priemonė išreikšti žmonių slegiančioms bėdoms, ligoms ir nelaimėms. Ir Kristus evangelijoje juk prisitaikęs prie ano meto žmonijos galvojimo: sakė varas lauk velnią, o iš tikrųjų varė lauk ligą, tai yra gydė.

Visai kaip su komunistų taktika Manuilskio žodžiuose. Žmonės turi būti užmigdyti. Į juos turi būti paleisti skambūs aiškinimai, kad puolę angelai — tai tik mūsų pačių žemės vargai, o ne kokie gyvi padarai. Dabartiniai tikintieji, išlepusio gyvenimo ir ištižusios doros, pasveikins tai su dideliu džiaugsmu: žiūrėk, jau pasikeitė velnio prigimtis: jo nebėra. Šėtonas — tai vien kalbos priemonė; pragaras — tai šios žemės vargingas gyvenimas. Ar ne taip yra pavykę tai klastūnei tamsybių dvasiai apdumti daugelio akis?

Yra žmonių, kurie net prieš kitus didžiuojasi, kad jiems pavykę nuo velnio išsilaivinti jo nebetikint, nes piktosios dvasios — tai prasimanymas. Iš tikrųjų tokie yra labiausiai jo pavergti. Jie nebemato, kad, velnią neigdami, darosi klusniai stumdomomis figūromis jo šachmatų lentoje. To Dievo karalystės prieš apdumtomis akimis leidžia, kaip avinai, vedžioti save už nosies, dar daugiau, mauti sau ant kaklo kilpą — labai panašiai į daugelį minėtų vakariečių, gudriai komunistų propagandos užliūliuotų, šokančių pagal Kremliaus smuiką.

Tai, kas pasakyta, gali kiek geriau parodyti, ko vertas kartais girdimas priekaištas, daromas kunigui už tai, kad ima kalbėti apie velnią. Priklašama jam maždaug tokiais žodžiais. Kunigo uždavinys yra ne gąsdinti, o guosti. Šiandien ir taip jau daug kas psi-

chiškai kenčia nuo kaltės ir baimės kompleksų. Todėl juo svarbiau žmones raminti, o ne bauginti. Bet kunigas kaip tik, baugindamas velniu, tuos kompleksus dar paštrina, dar giliau suvaro į sąsmonę, tuo labai blogai patarnaudamas psichiatrams. Apie tuos du dalykus — bauginimą ir kaltės jausmą — verta truputį plačiau pasikalbėti.

Bauginti ne visada bloga; kai kada gera, net reikalinga, kad žmogus, žinodamas pavojų, būtų atsargus. Kartais girdime per radiją, kad pabėgęs iš kalėjimo kriminalistas. Įtariama, jog pasislėpęs tokioje ir tokioje apylinkėje; esąs ginkluotas ir pavojingas. Dar pavojingiau, jei toks ginkluotas asmuo pabėgęs ne iš kalėjimo, o iš nepilnamočių ligoninės. Vadinkime tą radijo pranešimą bauginimu ar koku kitu vardu; niekas nesakys, kad jis blogas. Atvirkščiai, būtų bloga, jei gyventojai liktų neįspėti. Panašiai niekas nesakys, kad bloga, jei žmonės bauginami nestovėti plyname lauke, kai užaina perkūnija; nelenkti automobilio prieš kalną, kai nematyti, ar kas neatvažiuoja priešais; neplaukti sutemus be šviesos per ežerą, kuriame laksto motorlaiviai. Tad turime skirti. Bauginti prasimanytu baubu gali būti peiktina ir žalinga. Bet bauginti, nurodant rimtą pavojų, yra girtina ir naudinga.

Dievo apreiškimas nurodo, jog esama neregimų būtybių, kurios siekia blogio ir stengiasi kenkti žmonėms. Jau būtų neišmintinga su priešų jėgomis nesiskaityti. Bet tiesiog kvailybė jo tyčia stengtis nematyti; įsikalbėti, kad nėra. Juk tuomet neįmanoma priešui net pastoti kelio, nebekalbant apie nugalėjimą. Kas priešui aklas, tas nemato reikalo kovoti; plačiai atkėlęs jam vartus, leidžia save pavergti. Vergavimas bet kokiam priešui daug garbės nedaro. O pakliūti į nagus tam, apie kurį kalbame, yra praigaištinga. "Būkite blaivūs, budėkite!", rašo savo laiške šv. Petras. "Jūsų priešas velnias, kaip riaumojantis liūtas, slankioja aplinkui, tykodamas ką praraiyti" (1 Pt 5,8). Kunigo idealas buvo ir liks tai, kuo jo Mokytojas piešė save — gerasis ganytojas. To iš kuni-

go svarbiausia laukia ir tikintieji. O vienas iš pagrindinių gero ganytojo uždavinių, nurodytų pačioje evangelijoje, yra saugoti kaimenę nuo vilkų. Todėl apie šį priešą tylėdamas, kunigas savo pareigą ir pašaukimą gėdingai sukompromituotų ir tuo nusipelnytų papeikimo, o iš savo Viešpaties gal net pasmerkimo. Tiek dėl bauginimo.

Antra, pažvelkime į minėtą kaltės jausmą. Šiandien jis tikrai žaloja daugelio žmonių vidų ir gniuždo dvasią. Bet nurodymas, kad esama šėtono, dvasią kaip tik galingai gydo, o ne žeidžia. Tad jo buvimą skelbamas, kunigas psichiatrams stipriai talkina, o ne trukdo. Tai paaiškina trumpas žvilgsnis į pasaulyje vykstančią kovą.

Apaštalo Jono laiške skaitome: "Todėl ir pasirodė Dievo Sūnus, kad velnio darbus sugriautų" (1 Jn 3,8). Taigi Kristus atėjo žemėn griauti velnio karalystės, kaip pats skelbė žodžiu ir rodė veiksmu. Pasaulio ir išganymo istorija yra kova tarp šviesos ir tamsos. Tos kovos frontas skrodžia kiekvieną gyvenimo sritį, nes šėtono tikslas — griauti Kūrėjo planą ir žmoguje, ir šeimoje, ir jį supančioje aplinkoje. Jis siekia taip susukti kultūrą, kad iš jos sklįstų ne palaima, o prakeikimas; taip kreipti mokslą ir meną, kad žmoguje ne brandintų dorą, o atpalaiduotų tai, kas žema; taip organizuoti gamybą, kad tarnautų ne asmens gerui, o mamonos ar kolektyvo stabui. Jam rūpi ne kelios žmonijos gijos, o visas audinys. Trumpai, Dievo planas — kad žmonės taptų darnia brolių bendruomene; šėtono — kad būtų vieni kitus draskančių žvėrių gauja; Dievo planas — kad žemė darytųsi dangaus atspindys; šėtono — kad būtų pragaro veidrodis.

Tačiau šiandien daugelio tikinčiųjų žvilgsnis nukrypęs ne į tas didžiąsias grumtynes, į kurias patys įstatyti. Jos dažnai netgi pamirštos. Akys subestos visai kur kitur — į siaurą asmeninio gyvenimo ratelį, dažnai netgi jame į nereikšmingus mažmožius. Tad dvasios srityje ne vienas yra tapęs tartum kokių smulkiu buržujumi. O tai glaudžiai susieta su anuo kaltės jausmu.

Kaltė gali būti dvejopa: tikra ir tariama. Žmogų slegia tikra kaltė, jei yra padaręs, kas nedora, įprastu žodžiu — nuodėmė. Šios kaltės jausmu nusikratyti yra tik vienas pajėgus ir pilnutinis būdas: sūnaus palaidūno pavyzdžiu puolant dangaus Tėvui po kojų ir tąją kaltę išpažįstant. Bet jei į gyvenimą žvelgiama tuo siauru, buržujišku žvilgsniu, tai ir tas grįžimas pas Tėvą yra daugiau išorės ceremonija, ne vidaus išgyvenimas. Tik kada nedoras darbas įstatomas į tų grumtynių rėmus, jame matomas gėdingas pabėgimas, kaip dezertyro, iš Tėvo namų pas priešą, tik tuomet jaučiamas gilus dėkingumas už jo atleidimą ir tvirtas ryžtas tų namų jau niekada nepalikti.

Tariama kaltė žmogų slegia, kai jis kenčia nuo mažavertiškumo. Ji paprastai susiklosto vaikystėje. Kartais tėvai vis uja, kad tai šakutė ar peilis negerai laikomi, tai mokyklos pažymiai turėtų būti žymiai aukštesni ir panašiai. Kartais draugai dėl kokio nors išorinio trūkumo pajuokia ar pravardžiuoja. Nuo kito vaiko tai nubėga, kaip nuo žąsies vanduo. O jautresniame užmuša pasitikėjimą savimi. Jis jaučiasi kaltas; drauge jaučia neapykantą kitiems, ir toji neapykanta liejasi ne lauk, o į vidų. Tas ankstyvame amžiuje susidaręs kompleksas labai dažnai palieka antspaudą visam gyvenimui. Asmuo užnuodytas, kenčia, nepajėgia normaliai ir džiugiai bendrauti su kitais.

Ir šios kaltės jausmui šalinti labai daug padeda prisiminimas, jog esama šėtono. Toks žmogus kenčia dėl to, kad jis liguistai subedęs žvilgsnį į save. Grumtynės tarp blogio ir gėrio kreipia jo akis nuo savęs šalin — į svarbius, degamus pasaulio reikalus ir jau tuo pačiu gydo. Be to, iš Kristaus lūpų girdi, kaip gėrio pusėje stinga darbininkų, kad kiekvienas žmogus Atpirkėjui didžiai svarbus, reikalingas padėti griauti tamsos darbus. Tai veja lauk tą kaltės ir nevertumo jausmą, kaip ryto saulė nakties miglą. Galime pridėti, kad veja lauk dar vieną dalyką — žmonių polinkį kituose tą kaltės kompleksą kurti. Kas mato svarbius reikalus, tas nekremta kito dėl jo netobulu-

PARAPIJA — MŪSŲ RELIGINIAI IR TAUTINIAI NAMAI

(Lietuviškų parapijų metų komiteto kreipimasis į Amerikos lietuvius)

Mes didžiuojamės, būdami garbingos ir nemarios lietuvių tautos vaikais. Galybių Viešpats mus leido lietuviams ir išpaudė mūsų kaktose ir širdyse lietuvybės žemę. Tėvynės meilė yra dieviškosios meilės atspindys. Tos meilės, kuri Kristaus veidą suvilgė ašaromis dėl jo mylimos Jeruzalės likimo. Tautinės kultūros, tradicijų, papročių tausojimas, puoselėjimas ir kūrimas yra nepaprastai reikšminga mūsų išganymo kelio dalis.

Mes esame ilgamečio Lietuvos Bažnyčios ir krikščioniškosios lietuvių tautos kryžiaus kelio liudininkai. Kristus pavergtoje tėvynėje juo iš naujo eina į Kalvarijos kalną. Šis kelias nuklotas bažnyčių griuvėsiais ir rūpintojėlių skeveldromis. Jis yra primirkęs lietuvių vyskupų, kunigų ir tikinčiųjų krauju ir motinų ašaromis. Tačiau jis lygiai išpuoštas mūsų brolių — kankinių ir didvy-

mo ar trūkumų. Pranašo Izaijo knygoje yra gražūs žodžiai apie Kristų: jog jis nepalauš sutrintos nendrės ir neužgesins gruzdančio dagčio (plg. Mt 12,20). Kas mato didžius reikalus, minėtas grumtynes, tas elgiasi panašiai: nė vieno nepalauš, neužgesins, bet atvirksčiai, padės tiestis, savo būdu žibėti ir jungtis į tą didžią kovą. Taigi ar sąmonėje yra tikra kaltė, ar sąmonėje tariama, šėtono ir jo kėslų prisiminimas ir viena, ir antrą įstabiai gydo, nes daro žmogų plačiai žvelgiantį ir karštai mylintį.

Tinka ši svarstymą baigti garsaus šveicarų psichiatro Jungo žodžiais: "Per mano rankas perėjo šimtai pacientų. Iš tų, kurie buvo daugiau 35-rių metų, nepasitaikė nė vieno, kurio problema nebūtų vienaip ar kitaip susijusi su faktu, kad nebežvelgė į gyvenimą tikėjimo akimis". Toks vyras žino, apie ką kalba. Piktoji dvasia ir jos vedama kova yra viena esminių mūsų tikėjimo tiesų. Ją nutylėdamas, kunigas patarautų žmonių dvasios sveikatai meškos būdu.

rių, mūsų nežinomų šventųjų sesių aukų žiedais.

Mes esame atviri autentiškam ir įkvėptam Vatikano II susirinkimo žodžiui ir dvasiai. Mes esame dalis lietuvių išeivių Bažnyčios ir jaučiame jos istorinę misiją bei atsakomybę.

Lietuvių išeivių Bažnyčia turėjo ir tebeturi penkis pagrindinius siekinius:

1. Visus lietuvius suburti į lietuviškas parapijas.

2. Dėti visas pastangas, kad visos lietuviškos parapijos būtų aptarnaujamos lietuvių kunigų.

3. Siekti, kad parapijos būtų ne tik religinio, bet ir tautinio bei kultūrinio gyvenimo židiniai.

4. Stengtis, kad lietuviškose parapijose būtų branginama bei ugdoma lietuvių kalba, atgaivinama bei saugomos lietuvių religinės ir tautinės tradicijos.

5. Kreipti ypatingą dėmesį į jaunimo lituanistinį mokymą ir auklėjimą.

Apie šiuos siekinius, tik kitais žodžiais, kalba ir mūsų Bažnyčios bei visuomenės vadovai, šių metų pradžioje paskelbę 1982 metų *Lietuviškų parapijų metais*. Savo atsišaukime jie taip pat yra pareiškę, kad "visiems... darbams planuoti, derinti ir skatinti sudaromas centrinius iniciatyvos židinius..." Žemiau pasirašęs komitetas ir yra tasai židinys, kuris kartu su religiniais bei visuomenės vadovais ir institucijomis yra pasiryžęs atlikti eilę darbų, išplaukiančių iš aukščiau minėtų siekinių bei realybių.

Mes suprantame prisiimtų pareigų dydį bei svarbą, bet lygiai suprantame ir visuomenės imlumą bei savo ribotą pajėgumą. Todėl esame pasiryžę ne tiek konkrečiu darbu padėti visoms lietuviškoms parapijoms, kiek atkreipti dėmesį į kiekvienos parapijos svarbą bei reikalingumą. Ne tiek pakeisti kiekvieno lietuvio nusistatymą, kiek atskleisti visiems broliams ir sesėms parapijos židinio šilumą religinio, tautinio ir kultūrinio

gyvenimo būvyje. Ne tiek pakeisti parapi-
nio socialinio gyvenimo ar liturginių pa-
maldų tvarką ar prasmę, kiek raginti per-
sunkti ir vieną, ir kitą lietuviškąją kultūrą.

Trumpai, šis komitetas nuoširdžiai ban-
dys šiais metais visų lietuvių mintis kuo
dažniau nukreipti į lietuviškų parapijų pro-
blematiką. Mes lygiai bandysime kuo dau-
giau lietuvių — asmenų, institucijų, organi-
zacijų įtraukti į konkretų darbą parapijose.

Šiose pastangose prašome bei laukiame
pagalbos ypač iš parapijų klebonų ir kitų
kunigų. Taip pat ir parapijų tarybų, vie-
nuolių, organizacijų ir visų lietuvių.

Mes raginame, kad visur, kur tik yra
lietuvių parapija arba bent lietuvių koloni-
ja, būtų įkurtas lietuviškų parapijų metų
komitetas. Mes kviečiame lietuvius kunigus
ir pasauliečius, ypač jaunimą, kelti lietuviš-
kų parapijų laimėjimus ir rūpesčius mūsų
spaudoje.

Centrinį komitetą Clevelande sudaro:
pirm. Romualdas Bublys, vicepirm. Kęstutis
Civinskas, sekr. Nijolė Balčiūnienė, išd. Eu-
genijus Šilgalis ir nariai: kun. Juozas Ba-
cevičius, sesuo M. Corinthia, Algirdas J.
Kasulaitis, Zita Kripavičiūtė, Vacys Rociū-
nas, Stella Sankalaitė, Stefanija Stasiene ir
kun. Kęstutis Žemaitis. Komiteto adresas:
R. Bublys, 23430 Harms Road, Richmond
Heights, OH 44143.

Mes prašome Prisikėlusio Kristaus pa-
laimos savo užsimojimams ir darbams.

*Lietuviškų parapijų metų
komitetas*

• Kanadoje esantieji motinos Teresės bendradar-
biai į Tanzaniją ir Etiopiją pasiuntė 75 tonas maisto.

• Pasaulio vyskupų sinodo, įvyksiančio 1983 m.
Vatikane, tema yra žmogaus susitaikymas su Dievu
ir su kitais žmonėmis šiame neramiame pasaulyje.
Tema paskelbta iš anksto dokumente, turinčiame 50
psl.

• Gvatemaloje, kur siaučia raudonieji partizanai,
buvo nužudytas katalikų misininkas, broliukas
James Miller, 37 m., kuris dirbo indėnų švietimo
centre. Jo laidotuvsė dalyvavo daugiau kaip 800
žmonių. Tai jau trečias katalikų misininkas, Gua-
temaloje nužudytas per paskutinius šešerius metus.

Nijolė Jankutė

DAINUOTINĖ

*Buriu-buriu, avyte žebraburnyte;
Aš tau — šėko, tu man — vilnos.
Čia akmenėlis,
Čia baltas smėlis,
O čia — žalia šolelė...
Nemoku verpti, nemoku austi,
Bet moku tą dainelę —
Vėjas dainavo,
Močia liūliavo —
Niekada nepamiršiu...
Buriu-buriu, avyte...*

RAUDOTINĖ

*Nemesk, ante, raibos man plunksnos,
Čia noriu pasilikti.
Su laužo dūmais,
Raudonais krūmais
Žiežulą žiemą sutikti.
Nekviesk, sesule, į šiltą trobą,
Linų nemoku verpt...
Ant akmenėlio
Lietum piemenėlio
Graudulį noriu išverkt...*

RUGSĖJIS

*Vakar čia kepėme bulves
Ir barstėm druska,
O medų tepėm ant duonos.
Šiandien — jau šalti pelenai —
Plėnys baltos kaip sniegas...
Saulė, veidą pridengus skara,
Verpia juodą ir pilką, juodą ir pilką vilną.
Suverpk man, saule, kamuolį siūlų.
Duosiu vėjui, kad išaustų milinę —
Laužvietėj šalta, trobon eiti bijau,
Šelmeny susimetė širšės...*

ŠALTMETIS

*Pavargę ir mes
ledėjimu:
debesų vietoj
sustirę garai.*

*Gruodo neguodžiami,
pasitraukiam:
žemė trumpam
ne motina.*

*Tik su savim kalbam,
tik sau prisipažįstam
ir vėl suabejoję
linkme.*

TARPKALNĖ

*Kalnas prieš langus
prieblandą slepia,
kol katalpos perima
sargybą.*

*Tamsėja kitur —
už kalno ar už šakų,
bet čia vien diena
ir staigi naktis,
vien sąmonė aštri
ar gilus
sauginio miegas.*

JAI VIENAI

*Kai trūko oro,
o medžiai svaigo
nuo deguonies,*

*Kai buvau silpna,
vaislapiams sprogdinant
vasarą,*

*Kaip dar pajėgei
mums atskleisti
žemės džiaugsmą?*

*pravėrus debesį,
palietus saulę,
staigią, skaudžią,
būtiną,
nebeužmiršti
ir nepriprasti,
kol sutema atvės
ir kol atslūgs širdis. . .*

KELRODIS

*Tavo vardas
džiaugsmingas,*

Tavo mintis gaivi.

*Dienos lengvesnės,
Tavo žodžiui jas lydint
tolyn.*

LAIŠKAS LIETUVIAMS IŠ ATĖNŲ

ATĖNAI, gegužės mėn. 8 d.

Nusileidžiam Atėnuose vidurdieny. Šioj kelionėj man kiekvienas miestas turi savo spalvas. Cairo buvo smėlinis, Jeruzalė — žalia ir auksinė, o Atėnai — balti ir mėlyni, kaip Graikijos vėliava.

Iš lėktuvo žiūrint, Kikladų salos, salelės ir salytės mėlynoy Egėjau jūroj baltavo tartum pasakiškų formų žiedai (neveltui graikai jas vadina marmuro gėlėmis), o Atėnai spindėjo, kaip sustingę bangų purslai.

Iš modernaus aerodromo važiuojam viešbutin plačiomis gatvėmis. Aplink daugiaaukščiai namai, gėlių pilni balkonai, aikštės, autostrados, automobilių srautas. Stebiuosi, kad Atėnai tokie modernūs. Kažkaip įsivaizdavau, kad čia viskas turi būti Partenono amžiaus. . . Deja, jie ne iš "amžinių miestų". . . Po savo žydėjimo, garbės ir galios metų Periklio laikais, Atėnai, makedoniečių, romėnų ir turkų valdomi, merdėjo pusantro tūkstančio metų. Tik patiems graikams valdžią paėmus, jie išdygo ant griuvėsių, nauji, balti, daugiaaukščiai.

Važiuojam plačia Vassileos Konstandinou (karaliaus Konstantino) gatve pro milžinišką marmurinį stadioną, kuriame įvyko pirmoji moderniųjų laikų olimpiada 1896 m., pro Zeuso šventyklos liekną kolonadą ir pro Adrijono arką, kur antikiniai laikais ėjo miesto riba. Tolumoje šmėkšteli Akropolis: balta, stati, vieniša uola, ant kurios toks pat baltas ir grakštus dieviškasis Partenonas — žmogaus kūrybos tobulas pavyzdys.

Mane domina graikiškas alfabetas. Pro autobuso langus bėgantys gatvių vardai ir krautuvių reklamos atmintin sugražina kadaise algebros pamokose išmoktas graikiškas raides: alfa, beta delta, gama. . . Stengiuosi jas atrasti žodžiuose, bet autobusus per greit važiuoja, ir pasimetu vos pradėjusi. Tačiau triumfuojau išskaičiusi OTHOS (gatvė) ir, žinoma, labai aiškų ATHINA (Atėnai). O areodrome mane nudžiugino lengvai išskaityta ELLADA, priminusi nuo-

stabią Petro Babicko knygą, kurią vaikystėje skaičiau daug kartų.

Mūsų viešbutis prie judrios Mihalakopoulou Illissia gatvės. Jis blizga plienu ir stiklu, ir tik vardas "Aukso amžius" bei Apolono statula ištaigingame vestibulyje primena, kad esam Graikijoje.

Į savo kambarį ketvirtam aukšte lipu įmantriai susuktais laiptais. Kažkokia slapta, tarptautine sutartim visuose kraštuose viešbučių liftai per maži, per lėti, per užgrūsti žmonėmis ir bagažais. Arba — neveikia. . . Tačiau "Aukso amžiaus" kambarys vertas uždusti, "kylant" aukštyn nuosavomis kojomis.

Truputį atsipūtę, visi renkamės vestibuly, keičiam savo dolerius į drachmas (1 dol. — 53 drachmos) ir išsiskirstom kas sau paklaidžiot po Atėnus.

Irena, Gina, Alfa, Janina ir aš susimeitam į "tyrinėtojų" grupę ir, pakrovę aparatus filmais, o pinigines drachmomis, pradedam "žygi" Mihalakopoulou gatve.

Pripratęs prie Amerikos miestų apimties ir nuotolių, Atėnai neatrodo labai milžiniški, nors jau prisiauginę 4 mil. gyventojų. Man Atėnai jaukūs: į kalnus sulipę balti namai, gėlių prisodinti skverai, kavinės ant šaligatvių, bizantiškos bažnytėlės, prisiglaudę prie moderniųjų viešbučių.

Miesto planais nešinos, mes einam iš vienos "Othos" į kitą. Iš Vassilissis Sofias į Papadiamantopoulou, iš Dinokratous į Xenokratous, iš Glikono į Kleomenous. . . Visur krautuvėlės ir krautuvėlės. Vitrinos prikrautos gėrybių, o gėrybės "neįkandamai" brangios. Tačiau man patinka tos europietiškos krautuvėlės, parduodančios vienos rūšies prekes: jei batai, tai batai; jei brangenybės, tai brangenybės; o jei pyragaičiai. . . A, ką ir bekalbėt apie jų įvairybę ir gomurį kutenančius kvapus! . . Čia nesimato beveidžių milžiniškų "Supermart", kur po blizgančiu plastiko ledu guli negyvos prekės, be skonio, be kvapo. . .

Mūsų ekskursantams gidė pasakoja apie Akropolį.

Pažvelgdamos į Irenos graikišką žodynelį su alfabetu, pradedam išskaityt gatvių vardus, reklamas, iškasas. Be vargo perskaitom "Kafeion" ir užsukam išgert "cappuccino". Atėnų kava, kaip ir Egipte ar Izraely, man visai neskani: per stipri, per maži puodukai, drumzlių per daug. Bet užtat karšta "Tirobita" (tešlainis su varške) atperka viską. Bevalgant gali "liežuvį nuryt", kaip liaudis sako.

Niekur nepaklydusios, ant parduotuvių durų išmokusios perskaityt "Eisodus" (įėjimas) ir "Exodus" (išėjimas), linksmos grįžtam į "Aukso amžių".

Vakare po vyno ir "moussakos" vėl visi susirenkam pasiplepėti į vestibulį. Emilija ir Aldona juokina mus, pozuodamos nuotraukoms prie Apolono statulos. Ypač gerai čia tinka Aldona su ramentais: ir jos, ir Apolono koja nulaužta!

Mūsų "auksinės" ponios dalinasi apsi-pirkimo išpūdžiais, lygindamos Cairo, Natanya ir Atėnų kainas. Vena kertasi lažybų

su tėvu Vaišniu, kas bus mūsų vadovas: ar į Apoloną panašus graikas, ar į Atėną — graikė? Tėvas Vaišnys tvirtina, kad Atėna, o Vena, aišku, ilgisi Apolono. Ryt rytą pamatysim, kuris laimės lažybas.

Gegužės mėn. 9 d.

Tėvas Vaišnys laimėjo lažybas! Mūsų vadovė — Atėna! Žinoma, į deivę Atėną ji nepanaši: vietoj plunksnuoto šalmo — juodas turbanas, vietoj blizgančio skydo — aptriušęs rankinukas, o ji pati jau persiritus 60... Tačiau Marija Papayannis vis dėlto prilygsta Atėnai savo išmintim. Su ja praleidę šią dieną, spėjom įsitikint.

Iš pat ryto Marija mus nuvežė prie Akropolio. Pirmučiausia užkopėm į šalia stūkšančią Areopago kalvą. Kelias aukštyn — žavus: apsodintas pušimis, pakvėpęs sakais ir laukų gėlytėm. Sustojom aikštelėj prie laiko nuzulintų, į kalvos viršūnę vedančių laiptų. Čia mus pasitiko didžiulis flegmatiškas vėžlys. Nebodamas nei mūsų klegesio,

nei smalsiai jį apuosčiusio šunelio, vėžlys vėžliojo sau tolyn į žolynus, orus ir ramus, kaip senovės filosofas, o gal kaip archontas, Atėnų tarybos narys.

Nuo IX a. pr. Kr. archontai čia rinkdavosi spręsti bylą, politikuoti ir leisti įstatymų. Čia II a. po Kr. lankėsi apaštalas Paulius ir pasakė savo garsųjį pamokslą apie aukurą nežinomam dievui: "Atėniečiai! Aš skelbiu jums Dievą, kurį garbinate nepažindami!" (Apd 17, 22-24). Areopago narys Dionysius, išklauses Pauliaus, susidomėjo krikščionyste, apsikrikštijo ir vėliau tapo pirmuoju Atėnų vyskupu.

Visa tai mums papasakojo Marija, užsilipusi ant marmurinės nuolaužos. Klausiausi jos gargždančio balso, žodingos anglų kalbos ir, nežiūrint siaubingo akcento, lengvai nusikėliau į minėtus šimtmečius.

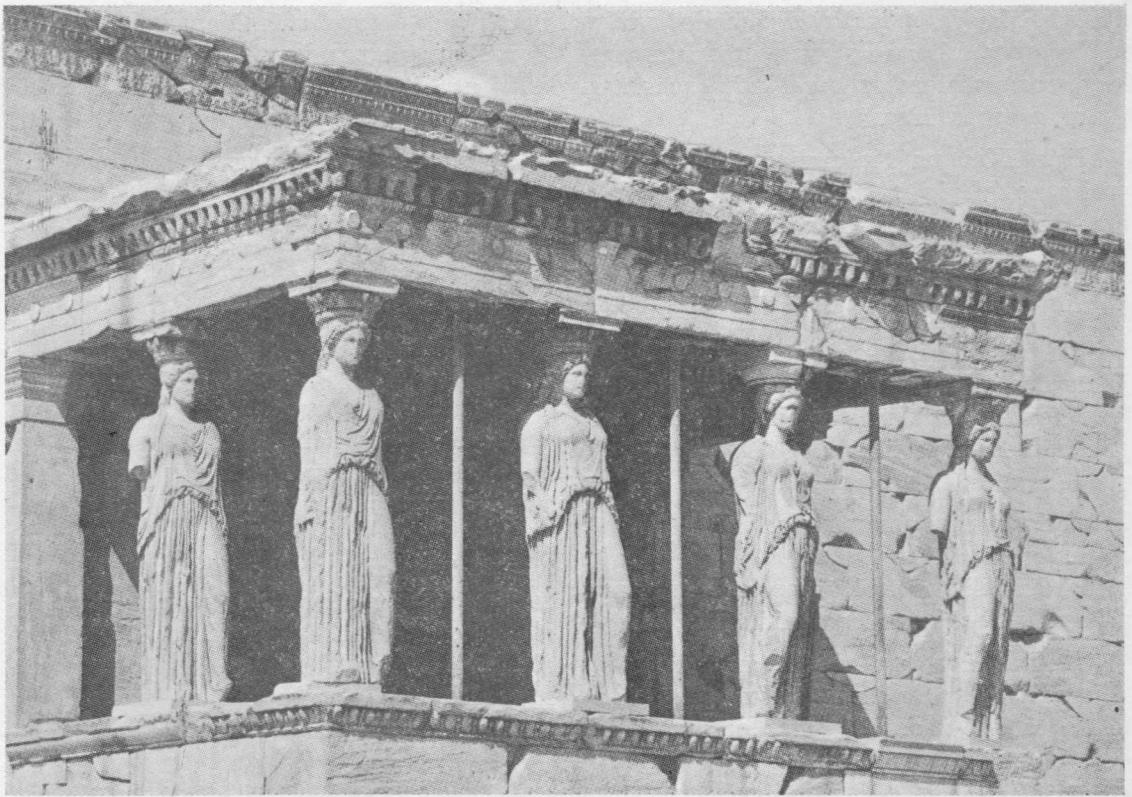
Iš Areopago kopėm dar aukščiau — į Akropolį. Ne tiek status šlaitas, kiek Propylea, tobulo dorėnų stiliaus garbės vartai

į Atėnos šventovę, užėmė mums kvapą. Pro juos žengiant pasidaro aišku, kodėl Atėnai buvo ne tik Graikijos, bet ir Europos kultūros širdis.

Pagalčiau stovėjau prieš Partenoną. Beliko jis tik vienas iš dešimties čia stovėjusių šventyklų. Aplink, kiek akis užmatė, marmuriniai griuvėsiai: nuvirtusios kolonos, laiptų, atbrailų, kapitelių skeveldros ir... liepsningi aguonėlių žiedai. O ir pats Partenonas daugiau simbolis, negu pastatas: grakščios dorėnų kolonos, paramstytos remonto pastoliais, architravai pliki, nes tik pačiame prieky barkšo keli stogo likučiai, reljefų frizai su raumeningais raiteliais ir ugingais žirgais, nutrupėję... Ko tūkstantmečiai nesugriovė, atrodo, pribaisgs mūsų modernūs dešimtmečiai su užterštu oru, miesto triukšmu ir turistų miniomis. O turistų čia — tiršta! Negalėjau nufotografuoti nė vieno vaizdo su Partenonu, kurio nesugadintų kiemo nors nugara, pakaušis ar kelionmaišis. Gerai, kad vidun įžengti drau-

Mūsų gidė Marija.

Kariatidės Atėnų Akropolyje.

džiama: tokios minios sugriautų šiuos kilnius likučius per porą metų.

Mūsų Marija Partenono fone tartum Atėnos pelėda: ilganosė, pasipūtusi juoduose apdaruose, išmintinga ir iškalbi. Ji pasakojo senuosius mitus, kaip deivė Atėna iššoko iš Zeuso galvos, kaip karalius Egėjus nusizudė, pamatęs juodas Tesėjo laivo bures... Su malonumu klausiausi senų istorijų, nes Marija pasakojo gyvai, patraukliai, ypač apie didįjį Periklį, kurio pastangomis buvo pastatytas Partenonas. Prie statybos darbų prisidėjo garsusis skulptorius Fidijus ir architektas Setimas.

Iš tikrųjų V a. pr. Kr. buvo ne tik Atėnų, bet ir žmonijos genijų amžius. Periklio laikais čia gyveno Fidijus, Praksitelis, Eschilas, Sofoklis, Euripidas... Jie visi priklausė "Atėnų mylėtojų" draugijai, kurią buvo įsteigęs Periklis. Nieko sau draugija! Išivaizduokim, jei tokią "Lietuvos mylėtojų"

draugiją būtų galėję sudaryti, pvz. Vytautas Didysis, Mažvydas, Donelaitis, Daukantas, vysk. Valančius, Čiurlionis ir Basanavičius!

Atsisėdau ant baltutės marmuro nuolaužos ir žiūrėjau į tas nuostabias linijas, kurių tiesumas, anot Marijos, tik optinė iliuzija. Žinoma, kas gali tikėti...

Iš tolo Partenonas — didingi griuvėsiai. Neapsakomą įtaką padarė šios harmoningos formos architektų kartoms. Įdomu, kiek yra pasauly rūmų, kurių stilių įkvėpė Partenonas? Vienas iš jų — Vilniaus katedra, šviesi Stuokos talento žvaigždė Lietuvos padangėj.

Grįžom pro gana gerai išsilaikiusią Beparnės Pergalės-Nikės šventyklą ir Erektioną, kurio architravas paremtas skulptūros pasauly išgarsėjusiomis kariatidėmis — kolonomis gracingų merginų forma. Deja, dabar čia stovi tik pakaitalai. Autentiškos

kariatidės saugojamos Londono ir Atėnų muziejuose.

Nuo Nikės šventyklos žvelgiau į Atėnus tartum iš lėktuvo. Dešinėje matėsi gražiai restauruotas Erodo Atticus odeonas, kuriame ir dabar tebevyksta garsūs Atėnų festivaliai. Kairėje puikiai matėsi antikinis Dionizo teatras. Tai čia buvo vartojamas Euripido sugalvotas scenos triukas, Deus ex machina; čia, tame balto marmuro puslanky, buvo vaidinamos Sofoklio, Eschilo ir Euripido tragedijos. Tragiškomis kaukėmis veidus pridengę, avėdami aukštais koturnais, garsiakalbiai Atėnų aktoriai čia vaidino "Agamemnoną", "Prikaltą Prometėjų", "Karalių Edipą" ir "Antigoną". O ant tų akmeninių suolų žiūrovų tarpe sėdėjo pats Sofoklis, Periklis, Fidijus ir Praksitelis su gražuole meiluže Febe. Gracingai krito švelnaus lino klostės nuo dieviškai baltų Febės pečių, žaliavo laurų vainikas ant tragedijų konkursą laimėjusio jauno Sofoklio garbanų, o Periklis žvelgė aukštyn į karštoį saulę švytintį Partenoną, savo meilės Atėnams nemarų vaisių. . .

"Jo dėka miestas tapo garsiausias. . ., bet jis nepapildė savo išdo nė viena drachma..." — po penketo amžių apie Periklį rašė Plutarčas savo garsiam veikale "Bioi paralleloi" (Lygiagrečiai gyvenimai).

Grįžę iš Akropolio, vėl išsiskirstėm po miestą paragaut graikiško maisto. Mes visos penkios šiandien pasivadinom "kariatidėm" ir, prisipirkę karštų "spanakopeta" (tešlainiai su špinatais), valgėm lauke, užsigerdamos drumzlinu "cappuccino".

Pagauta entuziazmo graikiškai kultūrai, nusipirkau Atėnų laikraštį "Akropolis" ir dabar bandau "skaityti". Didžiosios raidės šiaip taip sukrenta į žodžius, bet mažosios tik vizga kaip uodeguoti streptokokai. Šiaip taip "išslebizuojų" Tessaloniki, Atatourk, grafeia, Rosia, teatro. Tačiau įdomiausia "skaityti" komikus. Jie perspauzdinti tiesiai iš amerikietišku dienraščiu — "Popay", "Tarzan" ir "Superman". Štai susiraukęs "Popeye" sako: . . ."gynaika poy agapa!", o jo mieloji "Olive" atsiliepia: "Xa!" Ir aš kartu su ja juokiuosi iš savo graikiško skai-

Akropolis — Propylea.

N. Jankutės nuotr.

tymo — Xa-xa-xa! O Irena mane ragina skubėt autobusan, nes išvažiuojam į Korintą.

KORINTAS

Korintą atsiminsiu, kaip ramias pievas Apolono kalno papėdėj, kaip ramunėlių ir mėtų kvepėjimą, kaip tobulų formų vazas ir saulėlydį agoroj.

Tačiau antikiniiais laikais ši vieta ramybe nepasizymėjo. Korintas buvo triukšmingas, turtingas ir skandalingas uostas: pilnas jūreivių, pirklių, nuotykių ieškotojų ir Apolono prostitučių. Tos "meilės" meno specialistės buvusios didžiai pelninga miesto atrakcija. Jos gyvenusios Apolono šventykloj Akrokorinte (ant Korinto akropolio) ir nešiojusios sandalus, kurių paduose išgraviuoti žodžiai: "Sek mane!" Tokias pėdas pamatę, Korinto vyrai tikrai nepaklysdavo. . . Ilgus amžius Korintas garsėjo ištaigingu gyvenimu ir ypatinga dievo Apolono

Senovinis Korintas — Agoros dalis.

globa, kol iš kažkokio užkampio atvyko keistas žydas Paulius ir savo keistais pamokslais sumaišė sofistikuoto miesto biznį.

Dabar čia ramu. Miesto šurmulio, religinių-filosofinių ginčų, linksmybų jūreivių ir dar linksmesnių gatvės merginų — lyg nebūta! Mes sėdim po lieknom Apolono šventyklos kolonom, klausydami Marijos pasakojimų, kaip Diogenas, garsios Korinto kurtizanės viliojamas, atsakė “nemėgstas keliaut numintais takais” ir kaip 1894 m. iškasus Korinto kanalą, didžiulis Peloponeso pusiasalis tapo sala. Atvažiuodami buvom sustoję prie to kanalo. Jis įdomus pažiūrėti: labai siauras ir labai gilus. Atrodo, tartum milžiniškas pjūvis per sluoksniuotą uolų “pyragą”, atskyręs žemes, bet sujungęs Saronijos ir Korinto įlankų vandenį.

Palikę senąsias kolonas, nusekam Mariją į Korinto archeologinį muziejų. Muziejus jaukus — daug erdvės, angų ir portikų į atvirus kiemus.

Įžengiu vidun ir mane užburia vazos. Neveltui Korinto vardas nuo antikinių iki dabartinių laikų — keramikos meno sinonimas. Kiek čia nuostabių formų ir gyvų spalvų! Negaliu atsitraukt nuo tų vazų, vazelių, vazyčių. Vyrauja auksinės, rudos, juodos spalvos. O raštų skalė — nuo akanto lapų ir Atėnos pelėdų iki stilizuotų karžygių su plunksnuotais šalmais, apvaliais skydais ir raumeningais kūnais. Kai kurie vazų ir lėkščių puošmenys taip panašūs į modernųjų dailininkų darbus, kad rodo, jog Picasso atėjo iš V a. pr. Kr.

Muziejuje galima išigyt eksponatų replikų. Jos puikiai padarytos iki mažiausių detalių, tačiau gana brangios. Pasitenkinu spalvotais vazų atvirukais, kurie labai gražiai atspausdinti.

Iš muziejaus Marija veda mus į agorą, pasakodama korintiškų kolonų istoriją. Kartą vienas skulptorius, Fidijaus mokinys, vaikščiodamas po kapines, pastebėjo ver-

kiančią motiną, kuri ant savo vaikučio kapo pastatė krepšelį su žaislais. Ši jautri scena skulptoriui padarė gilų įspūdį, ir po kelių savaitių jis vėl aplankė tas kapines. Ant vaikučio kapo tebestovėjo krepšelis, bet jau apaugęs gracingais akanto (tokia dagio rūšis) lapais. Sužavėtas skulptorius panaudojo šį akanto-krepšelio ansamblį kolonų karūnoms, kurios turėjo didelį pasisekimą graikų architektūroje.

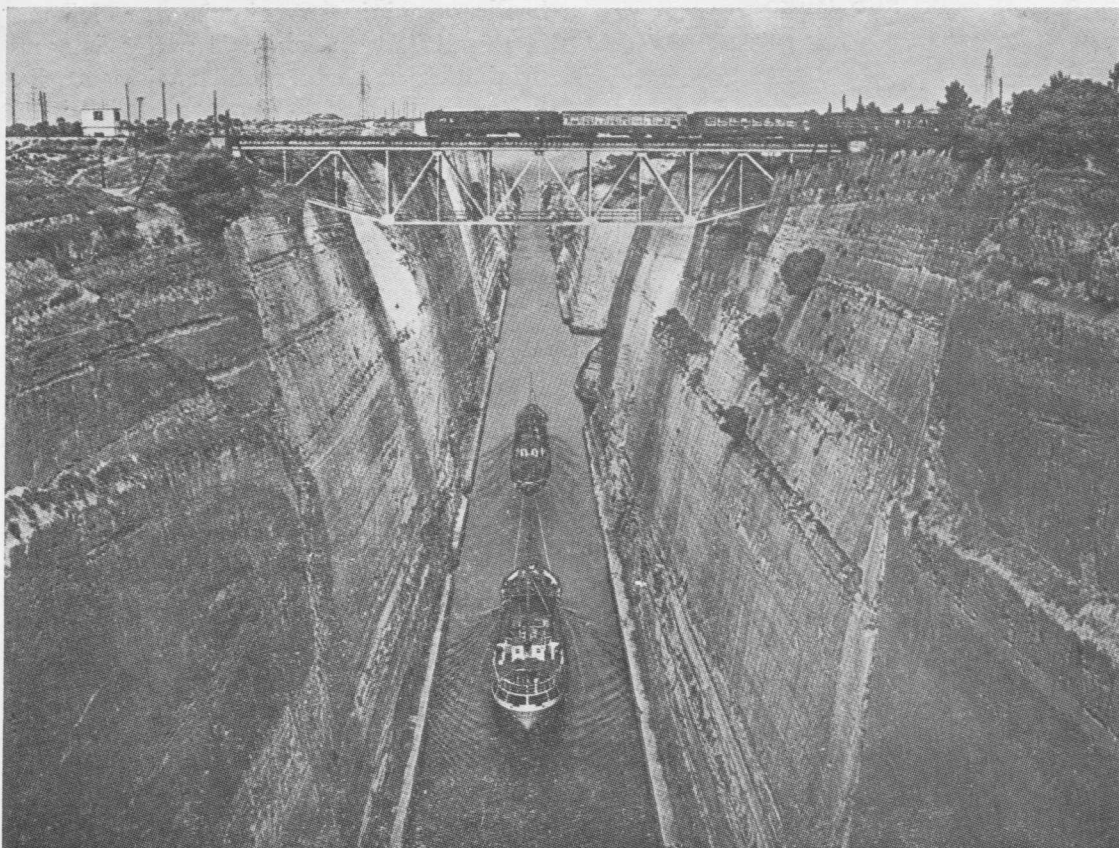
Agora, arba turgavietė, kiekvieno senovės miesto širdis. Taigi ir antikinio Korinto agoroj kadaise plakė audringas pulsas. Mes vaikščiujam marmurinės gatvės likučiais, apžiūrinėdami senųjų krautuvių ir kolonadų griuvėsius. Sprendžiant pagal turgavietės dydį, modernus ir didelis turėjo būti savo laiku Korintas. Kiek čia stovėta namų, krautuvių, tribūnų, orakulų! Po kolonada buvęs įrengtas net tekančio vandens kana-

las, kuris ėjęs šaldytuvo pareigas, vėsindamas krautuvių vyną, daržoves ir mėsą.

Vienam agoros pakraštį užtikom net antikinį tualetą: dvi ilgos eilės akmeninių sėdynių su vandeniu nuplaunamais grioveliais apačioj. Čia, pagal Marijos pasakojimą, Korinto pirkliai betupėdami aptardavę savo prekybą ir finansus. Dabar tarp akmenų skeveldrų žaliuoja kvapios mėtės ir ramunėlės, bet anais laikais... Sunku įsivaizduot, ką čia mūsų antiseptiškos nosys būtų užuodusios...

Prie griuvėsių tribūnos, iš kurios Paulius skelbė krikščionybę, Marija papasakoja daugiau apie tautų apaštalo veiklą. Korinte Paulius išgyvenęs net 18 metų, įsteigęs čia krikščionių bendruomenę ir parašęs savo pirmuosius laiškus.

Prieš grįždami autobusan, susėdam prie vienišos arkos. Mūsų neišsemiamas žinių

Korinto kanalas.

DESTRUKTYVIOJI EMOCIJA

ALGIMANTAS KEZYS, S.J.

šaltinis — Marija papasakoja dar vieną istorijėlę apie filosofą, kuris čia, šios arkos priegy, vadinama "stoa", per 48 metus kasdien ateidavęs skelbt savo filosofijos. Žmonės praminę jį "stoiku", o jo mokslą — stoicizmu.

Į Atėnus grįžtam Eleusis lyguma. Antikiniais laikais čia vykdavo paslaptingos apėigos-misterijos deivės Demetrijos garbei. Už paslapčių išdavimą misterijų dalyviai būdavę baudžiami net mirtimi. Demetrijos kultas buvęs labai gerbiamas, ir net garsusis kritikas, komedijų rašytojas Aristofanas, nedrįsdavęs nieko pajuokiančio deivės adresu pasakyti.

Viešbutį pasiekėm temstant, ir, vos užkandę, vėl išskubėjom pažiūrėti naktinių įdomybių: "Garso ir šviescos" spektaklio ir graikų tautinių šokių.

Ar kas buvo pavargęs? Netikiu. Toks žodis neegzistavo mūsų dienotvarkėj.

Iki kito laiško.

Jūsų Nijolė

Korinto agoroj. Tolumoje — Akrokorintas.

N. Jankutės nuotr.

Viena žalingiausiųjų bendruomeniniam sugyvenimui žmogaus emocijų yra nepagrįsta viens kito neapykanta. Ši neapykanta yra bene pati skaudžiausioji rykštė, plakanti mūsų visuomenę, ardanti gerus draugijų santykius, žlugdanti tautinio susipratimo vienybę.

Kai žmogus be pagrindo neapkenčia kio asmens ar asmenų grupės, jo veiksmuose galima rasti daug iracionalumo, neprotingumo. Ir pati neapykantos emocija tada tampa paini, sunkiai suprantama, neturinti protu apčiuopiamo elemento. Gal tik vieno anglų materialistinės pakraipos filosofo Hobbes sistemoje tarpusavio neapykanta (kol žmogus gyvena jo vadinamame "gamtos stovyje", t.y. prieš jam įsijungiant į bendruomeninį gyvenimą) yra laikoma "natūralia", plaukiančia iš pačios žmogaus prigimties, ir dėl to protu pateisinama. Bet kai žmogus išėina iš "gamtos stovio" ir sukuria bendruomenę, jis turi, sako Hobbes, savo įgimtąjį žvėriškumą nugalėti bendrojo sugyvenimo labui. Atseit, ir Hobbes sistemoje tarpusavio neapykanta bendruomenėje neturi vietos, protu yra nepateisinama.

Mūsų laikų psichologai ir psichiatrai randa, kad šios emocijos pagrinde glūdi kartais tam tikra iliuzija, kuri pasižymi subjektyviu ir iracionaliu kito asmens elgesio aiškinimu. Nekęsdamas kurio nors asmens, žmogus vaizduotėje sukuria iliuziją, kad ir jo tas žmogus nekenčia. Tokiu būdu net ir nekalčiausieji ano asmens gestai ar žodžiai atrodo jam lyg būtų antagonizmo ženklai, daromi iš neapykantos jam. Šis įsivaizdavimas pasireiškia dažniausiai tik paprasto įtarinėjimo forma. Bet yra asmenų, kurie išvysto įtarinėjimo maniją iki tokio kraštutimumo, kad turi būti uždaryti psichiatrinėje ligoninėje. Kai kurie kenčia visuotinio persekiojimo kompleksą: jiems atrodo, kad visas pasaulis yra sukilęs prieš juos, ir jie jaučia pareigą nuo visų gintis. Šitokius psichinius ligonius vadina paranoikais. Visuome-

Vaza iš Senojo Korinto muziejaus (II a. pr. Kr.).

nėje jie yra nepageidaujami, nes jie ne tik įtarinėja visus, bet ir reaguoja į savo iliuzijų sukurtą savęs persekiojimą nepagrįstu pykčiu, aštriais žodžiais ir veiksmais.

Kol šitas kompleksas nėra išėjęs gero- kai iš kraštų, tol paties žmogaus nelengvai pastebimas. Nekaltų asmenų įtarinėjimas neapykanta sau yra toks gyvas ir įtikinantis, kad paranoikas nelaiko jo jokia iliuzija. Jam atrodo, kad tai yra tikras dalykas, pagrįstas faktais ir sveiko proto išvadomis. Už tai paranoikui, esančiam net ir pradinėje ligos stadijoje, yra sunku psichopatiškuosius simptomus atpažinti ir pradėti gydytis. Šiame dalyke paranoikas skiriasi nuo kitos rūšies psichinio ligonio, būtent to, kuris serga kokios nors rūšies fobija arba nepagrįsta baime. Yra žmonių, kurie išvysto, pavyzdžiui, tamsių vietų fobiją ir dėl to bijo eiti į tamsų kambarį, arba pradeda rūpintis tokiomis dalykais, į kuriuos normalus žmogus nekreipia daug dėmesio. Šitoks, vos pažinęs

savo fobiją, tuojau stengiasi nuo jos išsigydyti. Bet taip nedaro paranoikai. Paranoikai įtarinėja, neapkenčia ir, rodos, nori ir toliau įtarinėti ir neapkęsti. Jie nerodo jokio intereso savo nepagrįstą neapykanta atsikratyti ar iš jos išsigydyti. Dėl to, žiūrint iš protinės sveikatos taško, neapykanta yra pati pavojingiausia emocija. Ji apakina net ir kitais atžvilgiais sveiką protą. Kartais asmuo paklaustas, ar jis ko nors neapkenčia, atsako, gink Dieve, nieko. O iš tikrųjų kiekvienas jį pažįsta kaip žiaurų kurios nors draugijos iškoneveikėją. Jis tos draugijos nenori nė iš tolo matyti. Tegul kas pabando pasiūlyti, kad jis darytų žygių iš tos ligos pasigydyti. Kaip? Ar nuo dabar reikės man tą draugiją mylėti?

Ir taip neapykanta lieka nepagydoma. Ji, kaip ir kiekviena neprižiūrima liga, plečiasi, didėja, auga. Jeigu iki šiol nekentei vieno asmens, tuoj pradėsi nekėsti to asmens draugų; jeigu nekenti jo draugų, tuoj ne-

kęsi visos tautos, kuriai tas asmuo priklauso. Neapykanta siaurina žmogaus akiratį. Ji mažina ir mažina draugų ratelį, kol pagaliau žmogus pasijunta esąs vienas, visų neapkenčiamas ir persekiojamas. Pasaulis sukilo prieš jį, ir jis neturi, kur glaustis. Jis reflektuoja savo neapykantos emocijas į tuos, kurie iš tikrųjų galbūt visai apie jį negalvoja. Nei jie jo nekenčia, nei jiems jis rūpi. Jis yra apgautas savo paties iliuzijų. Jis tapo paranoiku.

Paranoiškų simptomų randama ne tik pavieniuose asmenyse, bet ir asmenų grupėse. Istorijoje užtinkame visą eilę socialinių iškrypimų, kuriuos galima klasifikuoti kaip paranoiškus neapykantos pasireiškimus. Štai kad ir negrų rasės neapykanta Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Šaltai pagalvojus, negrai yra žmonės kaip ir visi, kai kuriais atžvilgiais dar patvaresni ir sumanesni už baltuosius. Tačiau jie yra nekenčiami. Kažkokia paslaptinga iracionali jėga verčia vieną žmonių grupę nekęsti kitos žmonių grupės, būti viena kitos priešais, įžiūrėti skilimą ten, kur jo turėtų visai nebūti. Kiti atvejai: visame pasaulyje paplitusi žydų neapykanta, tautinių mažumų nepageidaujumas, nekaltų ir bejėgių grupių persekiojimai.

Lietuvių tarpe irgi randame panašių reiškinių. Kaipgi kitaip turėtume aiškinti tam tikrų grupių tarpusavio antagonizmą ir neapykantą, jei ne paranoiškumo simptomais? Savo ideologija ir siekimais tos grupės yra giminingos, viena kitai neprieštaraujančios. Abi viena kitą papildo, siekiant to paties tikslo. Tačiau kiek rašalo išliejama, kiek burnos priaušinama stengiantis viena kitą apšmeižti, iškelti nepageidaujamus faktus, nuvertinti. Naudos iš to jokios, nes, viena kitos nekęsdamos, jos tik kenkia greitesniam tikslo pasiekimui, kurio abi nori. Nesant pagrindo tikrai neapykantai, viena grupė sukuria iliuziją, kad yra kitos nekenčiama, ir tada morališkai jaučiasi įpareigota atidaryti ugnį savo garbei apginti. Antagonizmas tarp mūsų lietuviškųjų organizacijų kartais yra toks didelis, kad, iš šalies žiūrint, gali atrodyti, jog visa tauta per-

gyvena savo grupiniuose santykiuose kažkokį persekiojimo kompleksą. Kad politinės partijos viena kitos nekenčia, tai dar yra suprantama, bet kad ir draugiškosios ideologijos organizacijos ir net savo prigimtimi "nekovingi" kultūriniai sambūriai įtarinėja vieni kitus, tai neperdėsim pasakydami, kad čia turime pavojingą psychopatijos apraišką, kurią verkiant reikia šalinti iš savo tarpo.

Emocijos, kaip žinome, nėra visuomet lygios ir pastovios. Jas galima palyginti svarstyklėms, kurios pakrypsta į vieną ar į kitą pusę, arba stovi pusiausvyroje. Normalaus žmogaus emocijos nuolat keičiasi, persisverdamos tai aukštyn, tai žemyn. Šiandien jis yra linksmas, rytoj bus liūdnas, ryte yra geras, vakare piktas. Nėra tokio žmogaus, kurio emocijos būtų visuomet vienos. Jeigu tokį ir užtiktume, jį pavadintume greičiau nenormaliu, negu normaliu. Normalumas nereiškia emocijų lygumo, bet racionalų jų kontroliavimą. Pačią emociją arba vidinį jos išgyvenimą suvaldyti ne visada pasiseka, dažniausiai visai neįmanoma. Todėl emocijų balansavimą suprantame ne kaip jausmo suvienodijimą, bet kaip suvaldymą išviršinės jų išraiškos. Mes galime just pyktį, neapykantą, bet susivaldyti nuo pykčio veiksmų.

Neapykantos priešingybė yra meilės dorybė. Meilėje paprastai skiriame meilės jausmą nuo meilės dorybės. Pirmasis yra tam tikras juslinis patraukimas prie malonaus objekto, o antrasis yra nusistatymas daryti kitam asmeniui gera. Tad tikroji meilė nėra jausmo išgyvenimas, bet valios veiksmas. Tai nėra emocinis malonumo pergyvenimas, bet valios nusistatymas daryti kitam, nors kartais ir nelabai patraukliam asmeniui, gera. Tas pat galioja ir neapykantos pasauliui. Čia irgi reikia skirti neapykantos jausmą nuo valios sutikimo tam jausmui pasiduoti. Spontaniškas antipatijos pajutimas dar nėra tikroji neapykanta, o tik jos jausmas. Už šį žmogus nėra morališkai atsakingas. Neapykanta yra valios sutikimas su jaučiama antipatija, noras ją išreikšti.

MARQUETTE PARKO LIETUVIAI POLITINIŲ POŽIŪRIU

Vita Musonytė-Aukštuoliene

Visiems gerai žinoma, kad lietuviai, gyvenantieji Marquette Parko rajone Čikagoje, stipriai reiškiasi lietuviškame politiniame gyvenime. Tačiau iki šiol buvo mažai žinoma, kaip ši lietuvių kolonija pasireiškia politinėje veikloje už lietuvių visuomenės ribų, t.y. JAV politiniame gyvenime. Buvo galima tik spėlioti, kiek lietuvių yra JAV piliečiai, kiek yra užsiregistravusių balsuoti, kiek iš tikrųjų balsuoja. Kokia yra lietuvių politinio gyvenimo stiprybė ir kokiais būdais būtų galima pastiprinti lietuvių įtaką valdžios sprendimuose, yra svarbūs klausimai, bet iki šiol dar niekad nebandyta moksliskai tai nustatyti. Etninių grupių tarnyba, lietuvių įsteigta organizacija, veikianti Čikagoje, apsiėmė šiuos klausimus ištirti.

Norint atstatyti psichinę pusiausvyrą, daugiausia dėmesio reikia kreipti į proto ir valios veiksmus. Protas padiktuoja, kas yra teisinga, o valia nori, kas yra gera. Šaltas protavimas pasako, kad neteisingai ko nors nekęsti yra neprotinga. Jeigu valia paklauso šio dėsniu, sakome, kad žmogus elgiasi pagal principus; jeigu nepaklauso, sakome, kad žmogus elgiasi neracionaliai, paveiktas vien tik jausminių impresijų. Ką valdo jausmai daugiau negu protas, tas niekad neįsigrąžins balansuoto būdo. Toks lengvai gali tapti paranoiku ar kitokiu psichiniu ligoniu. Įsisiūbavę jausmai suparaliziuoja proto galią, ir žmogus pasidaro netinkamas tvarkyti savo privatų gyvenimą, ir *a fortiori* bendruomeninį gyvenimą. Nevaldomi jie tampa destruktiviąja galia, kuri ardo ne tik asmeninę žmogaus sveikatą, bet ir socialinį žmonių gyvenimą. Bendruomeninės tvarkos viltis glūdi pačiame individe, ir mes kartais daugiau pasitarnausime bendram labui, suvaldydami savo emocijas, negu pasiduodami jų akstinui nuolatosis ieškoti teisybės, tuo labiau, kad toji ieškoma teisybė kartais gali būti grynai subjektyvi.

1980 m. vasarą Etninių grupių tarnyba (Ethnic Community Services)¹ suorganizavo platų apklausinį Marquette Parko rajono lietuvių tarpe. Grupė lietuvių studentų ėjo pas lietuvius, parinktus atsitiktiniu būdu, su iš anksto paruoštomis anketomis. Surinktą informaciją galima surūšiuoti į tris kategorijas: 1. apklaustųjų apybraiža, 2. jų politinis nusiteikimas ir 3. dalyvavimas JAV, Illinois valstijos ir Čikagos politiniame gyvenime.

APKLAUSINĖJIMO REZULTATAI

1. *Apklaustųjų apybraiža.* Apklausinėtų žmonių amžiaus vidurkis buvo 64 metai; jauniausias — 21 metų, o vyriausias — 90 metų amžiaus. Pusė šių žmonių buvo bent 68 metų amžiaus. Tai parodo, kad daugumas lietuvių, gyvenančių Marquette Parke, jau išėję į pensiją. Labai mažai jaunesnių šeimų gyvena šiame rajone. 64% apklausinėtųjų buvo moterys, 36% — vyrai. 55% buvo vedę, 30% našliai,-ės, 11% viengungiai,-ės, 4% gyvnašliai,-ės. 26% niekad nebaigę gimnazijos, 47% buvo baigę gimnaziją, lankę universitetą arba technikumą. 27% buvo baigę aukštuosius mokslus. Šie duomenys parodo, kad šioje lietuvių kolonijoje yra įvairaus išsilavinimo žmonių.

Lietuvoje gimusieji sudarė 85%. Daugumas ne Amerikoje gimusiųjų į JAV atvyko po II pasaulinio karo. Pasirodo, kad lietuviai, bent Marquette Parke, yra pastovūs žmonės: 77% yra gyvenę Čikagoje bent 20 metų, o pusė — mažiausiai 30 metų. Lietuvių gyvenvietės pastovumas pasitvirtino, kai tik 5% sakė neplanuoją pasilikti Čikagoje. $\frac{3}{4}$ turi nuosavus namus, o $\frac{1}{4}$ nuomoja.

Apklausintieji išreiškė savo stiprų lietuvišką sentimentą: $\frac{3}{4}$ sakė, kad dar Lietuvą laiko savo tėvyne; daugiau kaip 60% priklauso bent vienai lietuvių organizacijai. Daugely atvejų atrodo, kad veikla ir pasilieka lietuvių ribose — tik 7% priklauso ne-lietuviškoms organizacijoms. Nors apkla-

sinėtieji gyvena kolonijose, kur būtų beveik galima apsieiti be anglų kalbos, bet yra prie gyvenamojo krašto prisitaikymo ženklų: 66% moka angliškai skaityti, o 88% gali angliškai susikalbėti.

Labiausiai skaitomas laikraštis — tai "Draugas". 84% jį skaito kasdien arba beveik kasdien. Mažiau yra skaitomas "Naujienos" — 30%. 39% pasisakė kasdien arba beveik kasdien skaitant "Chicago Sun Times", o 29% — "Chicago Tribune".

2. *Politinis nusiteikimas.* Duomenys stipriai parodo, kad lietuviai, gyvenantys Marquette Parke, labai domisi Amerikos politiniu gyvenimu. Daugumas apklaussinėtųjų sakė, kad seka Amerikos valdžios ir politinius įvykius, labai domėjosi tuo metu artėjančiais prezidento rinkimais, buvo galima jausti, kad supranta krašto ir miesto problemas. Nors pusė išreiškė nepasitenkinimą valdžios pareigūnais, daugelis vis tiek tiki, kad yra svarbu dalyvauti rinkimuose. Bandymai paveikti valdžios sprendimus yra verti pastangų, ypač tada, kai atrodo, kad jos sprendimai paliečia kasdieninį gyvenimą. Tačiau šie bandymai apsiriboja tik dalyvavimu rinkimuose. Lietuviai išreiškia mažą savimi pasitikėjimo kitokiais būdais bandyti paveikti valdžios sprendimus.

Šiai lietuvių grupei patinka JAV, nes yra laisvės ir galimybių pakelti socialinį ir ekonominį lygį. Antra vertus, jiems nepatinka tokie dalykai, kaip tvarkos palaikymo trūkumas ir valdžios sistemos problemos. Tad nors lietuviai išreiškė šiek tiek nepasitenkinimo valdžia, vis dėlto jie vertina tai, ką yra laimėję Amerikoje, ir tiki, kad dar galima pagerinti gyvenimo būklę, dalyvaujant rinkimuose.

3. *Politinis aktyvumas.* Nors buvo parodytas didelis susidomėjimas politiniais reikalais, bet lietuvių aktyvus dalyvavimas JAV politiniame gyvenime ne visiškai prilygsta susidomėjimo lygiui. 29% gimusiųjų ne Amerikoje niekad neįsigijo JAV pilietybės. Tai reiškia, kad kas ketvirtas apklaussinėtasis lietuvis nėra JAV pilietis ir negali pilnai dalyvauti Amerikos politiniame gyvenime. Didelis skaičius dar turi Lietuvos pi-

lietybę. Gali būti, kad šie lietuviai nėra linkę prarasti originaliosios pilietybės, nes dar jaučia stiprų lojalumą Lietuvai. Taip pat gali būti, kad daug kam atrodo, jog dalyvavimas prašymo pilietybei gauti yra per daug sudėtingas procesas.

Iš tų, kurie yra Amerikos piliečiai, daug kas parodė, kad aktyviai dalyvauja rinkimuose. 90% JAV piliečių yra užsiregistravę balsavimui, 88% balsavo paskutiniuose prezidento rinkimuose. Tai reiškia, kad 68% visų apklaussinėtų lietuvių yra užsiregistravę balsavimui ir 67% balsavo prezidento rinkimuose. Tai didelis procentas, palyginus su visos Amerikos visuomene, kur buvo apskaičiuota, kad tik 54% balsavo 1976 m. prezidento rinkimuose.²

Tad matome, kad nors nemaža lietuvių dalis nėra Amerikos piliečiai, tie, kurie įsigijo pilietybę, beveik pilnai pasinaudoja piliečių teisėmis, dalyvaudami prezidento rinkimuose. Truputį mažesnis skaičius dalyvauja Illinois valstijos, Čikagos miesto ir pirminiuose rinkimuose. Bet vis tiek proporcingai daugiau lietuvių dalyvauja šituose rinkimuose, negu kad bendroji Amerikos visuomenė dalyvauja prezidento rinkimuose.

Taigi proporcingai gana didelis lietuvių skaičius pasinaudoja balsavimo teisėmis. Nemažas skaičius dar ir kitokiais būdais išreiškia savo rūpestį politiniais įvykiais, būtent diskusijomis su pažįstamais, rašydami laiškus arba siųsdami telegramas valdžios pareigūnams. Tačiau lietuvių dalyvavimas politiniame Amerikos gyvenime apsiriboja tik tais dalykais, kurie reikalauja mažiausiai pastangų. Žymiai mažesnis lietuvių skaičius paaukvoja pinigų politiniams kandidatams arba dalyvauja politinių partijų kavutėse ar susirinkimuose.

Šios Etninių grupių tarnybos paruoštos studijos sudaro aiškesnę Marquette Parko lietuvių politinio gyvenimo vaizdą. Žinoma, reikia prisiminti, kad ši studija apklaussinėjo vien Marquette Parko lietuvius. Gali būti, kad kitose kolonijose yra kitokia politinė išraiška. Pasirodo, kad Marquette Parko lietuvių aktyvumas nepasilieka tik lietu-

vių rėmuose, bet pasireiškia ir Amerikos politiniame gyvenime, nors ir ribotai. Etninių grupių tarnybos surinkti duomenys nurodo, kur yra mūsų stiprybė ir kas taisytina.

Statistika, parodanti didelį nepiliečių skaičių, paskatino Etninių grupių tarnybą suteikti pagalbos nepiliečiams įsigyti JAV pilietybę. 1981 metų vasarą tarnyba parūpino formas, užpildė žmonėms reikalingus dokumentus ir išdalino reikalingą informaciją norintiems tapti piliečiais. Projektas buvo sėkmingas. Per porą savaičių tarnyba padėjo užpildyti 80 pilietybei gauti dokumentų ir padėjo dideliame lietuvių skaičiui, kurie kreipėsi įvairiais klausimais, ypač pilietybės įsigijimo reikalais.

Etninių grupių tarnyba yra atlikusi nemaža ir kitų svarbių darbų. Prieš ketverius metus tarnyba apklausinėjo Marquette Parko prekybininkus. Sužinota, kad daugumas prekybininkų tiki, jog rajonas dar gyvuos ekonomiškai ir sociališkai bėnt penkerius metus. Duomenys suteikė optimizmo vietiniams prekybininkams ir gyventojams, kad rajonas dar kurį laiką bus pastovus. Paskui tarnyba suorganizavo Čikagos miestui pasiūlymą pertvarkyti 69-tąją gatvę. Pasiūlymas buvo priimtas ir gauta iš Čikagos miesto lėšų. 1980 metų vasarą 69-toji gatvė pavadinta "Lithuanian Plaza Court" ir įvesta įvairių pagerinimų. Jau pagražintoje gatvėje buvo pirmoji *Lietuvių diena* tautinių šokių išvakarėse. Visa tai buvo suorganizuota Etninių grupių tarnybos iniciatyva. Šis festivalis sėkmingai praėjo, duodamas progos lietuviams pabendrauti ir parodyti amerikiečiams Čikagos lietuvių stiprumą Marquette Parke.

Tai tik keli Etninių grupių tarnybos atliktų darbų pavyzdžiai. Šios organizacijos pastangomis išryškėjo lietuvių kolonijos tvirtumas, pataisyti kai kurie trūkumai ir atskleistos galimybės tolimesniems darbams, norint padėti lietuviams. Ši organizacija per pirmuosius septynerius metus jau daug ką atliko, bet jos pastangų dar laukia daugelis kitų darbų.

O, kad galėčiau pradėti gyvenimą iš naujo...

(Mano trečiasis vyras, bet... ne paskutinis)

Vytautas Kasniūnas

SKAITYTOJŲ TEIRAVIMASIS, KLAUSIMAI, PASTABOS

"Kaip Onutė atrodo?.. Mes ją pažįstame!.. Netiesa, kad jos vyras mirė — ji išsiskyrė... Daug tiesos pasakyta apie Onutę, bet ir nuklydimų yra. Ji graži, labai gabi ir vyrus keitė, kaip skrybėlaitės... Onutės pirmasis vyras mirė, su antruoju ji gyveno susidėjusi, su trečiuoju išsiskyrė... Onutės pirmąjį vyrą ištrėmė į Sibirą, antrasis mirė Vokietijoje (ji iš meilės keršto nušovė vokiečių), su trečiuoju išsiskyrė, peržengusi 60 metų, o dabar turtingai gyvena Floridoje... Aš buvau antrasis Onutės vyras, bet esu gyvas ir vedęs. Be reikalo mane numarina... Aš buvau pirmasis jos vyras ir dar esu gyvas. Tiesa, kad ji turėjo keturis vyrus... Prašau atsakyti, ar Onutė nėra kilusi iš Širvintų? Aš buvau (jei ta pati) su ja susižadavęs. Ji buvo pradžios mokyklos mokytoja..."

PORA ŽODŽIŲ DĖL "HAPPY ENDING"

Žurnalistas Alfonsas Nakas "Darbininke" (Nr. 11) rašo: "Su dideliu malonumu skaitau Vytauto Kasniūno, šeimų ir meilės

1 Ethnic Community Services yra pelno nesiekianti organizacija, kuri veda tyrinėjimus ir įvairiais būdais siekia aptarnauti lietuvius.

2 P. Recer. "Why Voters Have a Bad Case of the Blahs", U.S. News and World Report, 89 tomas, 1980.X.13, 36 psl.

eksperto, beletristiką. Didelių dalykų jo draugijoje prie Michigano ežero atsitinka, bet ir didžiausios tragedijos ten turi "happy ending", nes miršta kažkas kažkur toli, o novelečių herojai su mumis gėrioja konjaką, šoka tangus ir atsikvėpdami vėl ką svarbaus pasakoja. . ."

Aprašytieji šeimų vaizdeliai neatsitinka miške, prie Michigano ežero. Jie čia tik aprašomi. Atsitinka kažkur kažkada. Pavyzdžiui, vieną naktį skambino iš Niujorko, ir mes kalbėjomės telefonu porą valandų. Pasakojo vyras. Dabar bandysiu susirišti su jo buvusiaja. Daug padeda tėvų raginimas skaityti "Laiškus lietuviams". Iš Australijos atvykusi ponija sako, kad jie žurnalo straipsnius skaito ir platina, padauginę perfotografuodami.

Dėl tos laimingos pabaigos skaitytojai yra pasiskirstę pusiau. "Nereikėjo nudailinti ir nusaldinti", rašo vyras. Kiti pasisakymai: "Duok man milijoną, vis tiek pas jį negrišiu. . . Dabar sugalvojai laimingą pabaigą. . . Buvau taip užpykusi, jog norėjau parašyti "Laiškams lietuviams", kad, palikusi jį, tą mergininką, dabar esu labai laiminga, ištekėjusi už kito, turėjusio taip pat nelaimingą vedybinį gyvenimą. O tu išsigalvojai nebūtą pabaigą. . ."

Yra ir dėkingų. Spaudos baliuje viena ponija viešai prie būrio svečių padėkojo, kad "Laiškai lietuviams" išgelbėjo jų šeimą. "Perskaitę pamatėme, kad iki šiol krėtėme kvailystes, tad susitaikėme". Viešą padėką teko išgirsti ir "Paramoje". "Nėra šeimos, kurioje nebūtų dūmų. Visa tai atidengia "Laiškai lietuviams". Kai perskaitai laimingą pabaigą, ir pats nori būti dalyviu".

Esame dėkingi skaitytojams už bendradarbiavimą. Laukiame paskambinant telefonu, laukiame laiškų, pasikalbėjimų susitinkant. Telefonas: (219) 872-0214. Adresas: P.O. Box 475, Beverly Shores, Indiana 46301.

ONUTĖS CHARAKTERISTIKA

Onutė vidutinio ūgio, pasinešusi į aukštumą. Liekna, labai dailių veido bruožų. Laisvai susidraikę plaukai užkritę ant akių.

Gilios žalsvos akys. Jos vieta turėtų būti tarp kino žvaigždžių, pirmaujančių modelių. Lengva eiseną, manieringi judesiai. Šypseną jaugusi į veidą. Mėgsta vandens sportą ir jodinėjimą. Kai kitos moterys badmariauja, besirūpindamos savo svoriu, ji valgo už kelis, daug rūko ir neatsisako kokteilių. Rengiasi labai skoningai. Jai tinka visos spalvos, bet labiausiai jos mėgstamos — juoda ir raudona. Sakosi esanti alergiška veidrodžiams ir dažams. Kalboje labai santūri, atsargi, atrodo, lyg kiekvienas pasakytas žodis apgalvojamas. Daug skaito, gražiai rašo, piešia, mėgsta muziką.

* * *

Onutė pasitraukė savo kėdę prie ugniaukuro, užsirūkė cigaretę ir nusijuokusi pasakė:

— Dabar norėčiau užtraukti stipraus cigaro dūmą arba pypkę su naminiu tabaku, kad apsvaigtų galva ir paskėčiau svaigulyje. Matote, kokia baisi narkomanė esu!

— Nepyk, Onute, — įsiterpė Stasys, — bet tada atrodytum, kaip kiaulė su ragais. Kur matyta, kad moteris trauktų cigarą ar pypkę!

— Gražiai priminei ragus, — kvatojo Onutė. — Mano senelė, kai ką nors piktai sakydavo apie moteris, visuomet pridėdavo, kad ji su velnio ragais. O apie blogus vyrus kalbėdama, sakydavo, kad tas ar anas velnio uodegą prisikabinęs.

— Šimtas nemato tuos ragus ir tas uodegas, — pertraukiau juokavimą. — Anksčiau tave klausiau, kas atsitiko su tavo globėju mokytoju Juozu?

— Kas atsitiko? — lyg sukrutėję Onutė. — Atsitiko blogiausia, kas galėjo mano gyvenime atsitikti.

— Tai ką, negi susilaukei v. . .? — nebaigiau žodžio.

— Na, tu ir besarmatis! — šūktelėjo Onutė. Po to ji brūkštelėjo pirštais per plaukus ir sako:

— Jeigu tai būtų įvykę, mano gyvenimo kelias būtų pakrypęs kitur. . . Bet apie tai vėliau.

— Atsiprašau, bet draugai nemoka pykti, — kreipiausi į Onutę. — Mat pasidariau

nekantrus. O tavo gyvenimo istorija degina padus.

— Vokietijoje begyvendama, nenumatydama galimybių emigruoti su būriu vaikų, nežinojau, kaip reikės verstis, — tęsė toliau savo pasakojimą Onutė. — Emigravo Birutė, Vytenio brolis; jie žadėjo man padėti, mane ramino ir guodė. Bet aš nenorėjau būti kieno nors našta. Padėjo daug ir mano buvęs mokytojas Juozas, už mane vyresnis penkiolika metų. Atsiradus tuščių butų, jis atsikėlė kaimynystėje gyventi. Bet aš nenorėjau per daug jo išnaudoti ir nenorėjau nuo jo priklausyti.

— Bet juk tu sakei, kad jis gimnazijoje prisipažino tave mylįs? — paklausiau.

— Teisybė, jis tada mane pabučiavo ir lyg išstėnėjo, kad labai myli, bet ką tada gimnazistei reiškė mokytojo, seno viengungio, pasakyti žodžiai? O tas pabučiavimas buvo lyg katės uodega perbraukimas per kakta.

— Bet jis per visą gyvenimą neatsitraukė nuo tavęs? — paklausiau.

— Dabar papasakosiu, kaip dar kartą jis prisipažino mane mylįs ir paprašė, kad sutikčiau būti jo žmona, — tuos žodžius pasakius, susiraukė jos kakta. — Tai išgirdusi, rodos, susmegau į žemę. Žiūriu į jį, ir gailėstis taip suspaudė širdį, jog ašaros riedėjo skruostais, kaip pupos. Atsimenu tik, kad taip galvojau: ką dabar darysiu, ką darysiu? Šaukiaus pagalbos visų savo šventųjų. Ir aš apsvaigau. Jis paėmė mane ant rankų ir, nunešęs į miegamąjį, paguldė lovon; švelniai, bet ne vyriškai meiliai.

— Ir tu sutikai būti jo žmona? — paklausė Stasys.

— Oi ne, oi ne, daug vėliau, daug vėliau, — lyg dejuodama atsakė Onutė. — Bet kai jis mane nešė, apglėbęs stipriomis rankomis, aš pajutau vyrišką jėgą, šilimą, artumą, globą. Jeigu jis tada būtų mane pabučiavęs, turbūt būčiau prie jo prisirišusi. . . net nežinau, kaip ir pasakyti. . . O dabar stovėjo, kaip stuobrys. . . bejausmis. . .

— Sakyk, sakyk, — nekantravau, — tai jis buvo tavo trečiasis vyras?

— Mūsų dainose pilna žodžių, kad netekėk už nemylimo, netekėk už seno, — ji padainavo paskutinius kelis žodžius. — Netekekė ašaromis išprašyta! . .

— Ir vis dėlto ištekėjai už jo? — lyg auksą pelenuose suradęs, sušuko diakonas.

— Man labai sunku susigyventi su tais žodžiais: "ištekėjai", "sutikai būti jo žmona", "prisirišai", "pripratai", — kalbėjo Onutė, dūmų kamuoliuose paskendusi. — Jis išverkė sau žmoną, kaip vaikas išverkia žaisliuką. Gal geriau pasakius, išbliovė, nes bliaudavo nuo ryto iki vakaro.

— Kaip jis atrodė, ar buvo gražus? — pertraukė diakonienė.

— Aukštas, atletiškos išvaizdos, stiprus, juodbruvis, pailgo veido, gana dailus, — rankų mostais rodydama jo išvaizdą, kalbėjo Onutė, — moterims jis patikdavo, bet jos greitai nuo jo atšokdavo, vadindamos jį bejausmiu.

— Ir tu už jo ištekėjai? — net keli balsai kartu pasigirdo.

— Iš gailėsčio, iš gailėsčio, — atsiduso Onutė. — Atidaviau jam save, kaip elgetai išmaldą. Išsiverkiau, netekau jėgų. Pati būdama nelaiminga, norėjau, kad jis būtų laimingas. Jis kas vakarą atsisveikindamas palikdavo man laišką. Tomus prirašė. Vis apie meilę ir meilę. Grasino nusižudyti, skundėsi savo nedalia.

— Tai kodėl jis rašė? — paklausiau.

— Skundėsi, kad jam sunku žodžiais išsakyti, ką jaučia, — atsakė Onutė.

— Girdėjom, kad jis buvo turtingas, teta daug pinigų paliko, — įsiterpė Stasė. — Ar tavęs negundė pinigai?

— Jis tai slėpė nuo manęs, — nusišypsojusi atsakė Onutė. — Jeigu jis būtų prisiminęs, kad turi pinigingus giminaičius, iškart būčiau atmetusi jo pasiūlymą būti žmona.

— Kodėl? — nustebo keli.

— Dėl to, kad tada nebūčiau turėjusi to gailėsčio jausmo, — juokėsi ji. — Atvykę į Niujorką, radome mums paruoštą butą, naują automobilį garaže. Senutė teta mus globojo, mumis rūpinosi, o mirdama paliko namą ir savo santaupas.

— Kur įvyko judviejų vestuvės?
— Vokietijoje.
— Teta žinojo, kad jis tavo trečiasis vyras?

— Ne! Tik plaukiant laivu jis man daugiau pasakojo apie tetą, kad ji mus priims, kad jai jis rašė, jog aš jo žmona ir jo vaikai.

— Na, ir ką? Pripratai ir gyvenai. Lietuvos kaimuose dauguma vedybų įvykdavo piršlių pagalba. Vyras vesdavo dėl pasogos arba kad jiems reikėjo šeiminkės. Mergaitės ištekėdavo, piršliui tarpininkaujant, nes tam atėdavo metas, namuose jos jau būdavo nereikalingos. Vienas kito gerai nepažinę, eidavo į bažnyčią, apie meilę nekalbėdavo, vienas prie kito priprasdavo ir gražiai sugyvendavo.

— Ir aš norėjau priprasti. Ir aš tikėjau, taip maniau. Bet mano galvojimo galai nesusidūrė. Visi bandymai atsimušdavo, kaip žirniai į sieną. O aš norėjau, kad žirniai nukristų ant žemės ir iš jų atsirastų daigai.

— Tai moterų kaltė! — riktelėjau.

— Ne, tai vyrų kaltė!

— Tu pasakodama prisiminei, kad ji moterys vadindavo bejausmiu. Sakytumei, kad jis buvo šaltas?

— Jūs, vyrai, viską, visą vedybinį gyvenimą matuojate tik karščiu ir šalčiu. Tai jūsų šeimos termometras, kuriuo nustatote šeimos gyvenimą, jį rūšiuodami.

— Bet juk taip yra, nori ar nenori.

— Oi ne, oi ne! Klystate, jei miegamąjį kambarį pasirinkote kaip pagrindinį šeimos rūmo kambarį. Jis reikalingas, bet šeima turi ir daugiau kambarių. Vyras turi būti meilus visuose kambariuose: ir virtuvėje, padėdamas žmonai, ir valgomajame, kartu valgydamas, ir salonėlyje, besikalbėdamas, kartu laisvalaikį praleisdamas.

— Negi meilikausies su žmona visą dieną? Tam juk yra vakarai.

— Nereikia meilikautis taip, kaip jūs suprantate. Bet jūs užmirštate žmonai nusišypsoti, kaip nusišypsote kitai moteriai, savo simpatijai, artimai draugei. Užmirštate būti meilūs, švelnūs, ko nepasigailite kitoms. Žinai, kad daug moterų sutiktų išeisti miegamuosius kambarius (išskyrus

vaikų auginimą) į meilias, švelnias, jausmingas valandas per visą šeimyninį gyvenimą.

Į mudviejų su Onute pasikalbėjimą įsikišo gydytojas, pasakydamas, kad ji mane suvarė į ožio ragą, būdama teisi. Jam pritarė ir visi kiti, o moterys — karščiausiai.

— Gerai, gerai, sutinku su Onute ir jums visais, — prisipažinau. — Pasakok, Onute, toliau apie savo trečiąjį vyrą.

— Po vestuvių mes pradėjome ruošti emigracijai į Ameriką, — tęsė pasakojimą Onutė. — Jis pasiūlyko gyventi savo bute, kuris buvo kitoje koridoriaus pusėje, prieš mūsų duris. Bet kas man buvo svetima ir keista, kad jis niekada arti manęs neprieidavo neapsikabindavo. Laikėsi tokio pat atstumo, kaip prieš vedybas. Aš ėmiau jaustis esanti jam nereikalinga, nebetikėjau jo žodžiais, kad jis mane myli ir be manęs negali gyventi.

— Gal jis buvo labai nedrąsus, — įsiterpiau į jos pasakojimą. — aš daug tokių vyrų pažinojau. Gal jis laukė, kad tu parodysi jam savo jausmus.

— Gal ir netiktų mokyti moterį, turėjusią tris vyrus, — garsiai nusijuokė Onutė. — Aš, kaip teisėta žmona, mokėjau, kaip reikia vyrus vilioti. Mane nustebino, kai jis padarė užraktus naktiniam staliukui prie lovos. Paklaustas atsakė, kad saugojasi nuo vaikų. Man rodant didesnę aktyvumą, pastebėjau, kad jis užsklendžia miegamojo duris.

— Nesuprantu, kodėl jis tave vedė? — paklausė Stasys. — Atrodo, kad jam moters nereikėjo.

— Nereikėjo moters, geriau pasakius — moterų, bet aš jam buvau reikalinga, — atsakė Onutė. — Aš mėginau su juo išsikalbėti, išsiaiškinti, bet jis nesileido į kalbas. Aš mačiau, kad jam trūksta kai ko, ką turi normalūs vyrai, bet buvau bejėgė padėti. Galėjom eiti pas gydytoją, pas psichiatrą, vedybų konsultantą ar savo tarpe išsiaiškinti, išsikalbėti. Bet kur tau! Jis nesutiko. Mačiau, kad jis kenčia, pasidarė labai nervingas. Pasidariau ir aš liguista, įsimetė migreniniai galvos skausmai.

— Kiek metų su trečiuoju vyru išgyveni? — paklausiau.

-- Apie dešimt.

— Kas su juo atsitiko?

— Mirė vėžio liga.

— Po to vėl ištekėjai?

— Palauk, turėk kantrybės, — ji pradėjo juoktis. — Kai Juozas mirė, ir mes atidarėme jo spintelę, kurią jis laikė užrakintą, radome labai daug įvairių vaistų ir užrašų knygutę. Tuos vaistus jis gaudavo iš senuko lenko vaistininko. Jis tą vargšą Juozą ir nukankino, duodamas įvairius vaistus, mokydamas, patardamas, kaip išsigydyti nuo impotencijos.

— Tokie vyrai turėtų nekurti šeimos! — suriko diakonas.

— Ir taip, ir ne! — atkirto Onutė. Bet kiekvienu atveju turėtų prieš vedybas išsiaiškinti. Reikia, kad ir antroji pusė su tokiu gyvenimu sutiktų. Aš pažinojau vieną mūsų profesorių, kuris labai gražiai su žmona gyvenė, kaip brolis su seseria. Girdėjau, kad tokios vedybos yra vadinamos "šv. Juozapo vedybomis". Kunigai galėtų patvirtinti, ar iš tikrųjų yra tokio vardo vedybos.

— Aš maniau, kad impotentai neįsimyli moterų? — paklausė Stasys.

— Įsimyli, ir dar kaip! — atsakė Onutė. — Bet jų meilė dažniausiai būna slapta. Jie žino, kad negali vesti, ir neveda. Išimtis buvo Juozas. Jis greičiausiai galvojo, kad aš turėjau du vyrus ir man užteko intymaus gyvenimo.

— Ne taip lengva, Onut, rasti gerą vyrą, kaip aš, — glostydamas krūtinę, juokėsi diakonas.

— Atsirado pagyrūnas, — atšovė jo žmona, — džiaukis, kad gerą žmoną turi, o kitaip į nuostolius būtum nurašytas! Dėl tavo gerumo patylėsiu.

— Vedusiųjų statistika rodo, kad apie 75% vyrų veda, nes įsimyli moterį, o tik apie 50% moterų išteka, labai įsimylėjusios vyrą, — nutraukiau šeimos ginčą.

— O kodėl kita pusė moterų išteka? — paklausė Stasė.

— Kita pusė dalinasi į penkias grupes: išteka iš reikalo, dėl pinigų, dėl garbės, ne-

Jaunimas

Baigiant lituanistinę mokyklą

Audrius Polikaitis, Kristijono Donelaičio aukštesniosios lit. mokyklos VIII kl. mokinys

Baigdami lituanistinę mokyklą, VIII-sios klasės mokiniai džiaugiasi ir nekantriai laukia "šeštadieninės laisvės". Tačiau mokytojai, išleisdami kiekvieną abiturientų laidą, rūpinasi, kad jų buvę auklėtiniai toliau pasiliktų lietuviškoje visuomenėje ir būtų Lietuvai naudingi. Jie bijo, kad baigę lituanistinę mokyklą, jaunuoliai nežūtų toje didelėje "amerikietiškoje jūroje".

Toli nuo Lietuvos lietuviška mokykla atlieka didelį ir sunkų darbą. Ji saugoja jaunimą nuo nutautimo. Užaugę ir subrendę lietuviškoje mokykloje, didelė dalis baigusiujų ir toliau lieka geri, susipratę lietuviai. Jie didžiuojasi savo kultūra, brangina

---

žinodamos kodėl, iš pasigailėjimo, — atskaičiau. — Kiekviena grupė vėl dalinama į penkis meilės leipsnius: nuo susigyvenau — pripratau iki nemyliu.

— Įdomu, ar yra laimingesnė šeima, kai vyras labai myli žmoną, o ji ji mažiau, ar ta šeima, kai žmona labai myli vyrą, o jis nelabai? — įsiterpė šeiminkė.

— Turiu daug pavyzdžių, — atsakė Ona, — bet apie tai kitą kartą.

— Tu, Onute, neatsakei į mano klausimą, kas yra tavo paskutinis vyras, — sustabdžiau besirengiančius eiti namo.

— Ar tu girdėjai anekdotą apie linksmosios našlės paskutinį vyrą? — juokdamasi paklausė Onutė. Jei ne, tai aš jums kitą kartą pasakysiu. Jis labai juokingas ir kartu pamokantis.

savo papročius, skaito lietuvišką spaudą ir dalyvauja lietuviškose organizacijose.

Tačiau nėra paslaptis, kad dalis mokinių kažkur dingsta. Apie juos niekas nieko negirdi, nežino. Aš daug galvoju, kaip būtų galima tuos mokinius paveikti, kad lietuviški reikalai jiems visada būtų brangūs. Ar tai mokyklos, ar tėvų pareiga? Ką mes patys turime daryti, kad pasiliktume lietuviais ir būtume naudingi savo tėvų žemei?

Baigę lituanistinę mokyklą, stenkimės toliau tęsti lituanistines studijas. Lankydami Pedagoginį lituanistikos institutą, gausime daugiau žinių ir neatitrūksime nuo lietuviško kamieno. Nors jau daug išmokome, visi jaučiame, kad vos vos susipažinome su gramatika, istorija, literatūra ir t.t. Jeigu visi aštuntokai (jų šiais metais yra 23) kitais metais įstotų į Institutą, vėl mums būtų smagu susitikti šeštadieniais ir toliau bendrauti su mielais lietuviais draugais.

Didžiuokimės savo kalba ir ją naudokime šeimose bei su draugais. Branginkime lietuviškas tradicijas. Ir toliau šeimose švęskime Kūčias, Kalėdas, Velykas ir kitas šventes su lietuviškais papročiais.

Stenkimės turėti kuo daugiau lietuvių draugų, nes jų galvosena yra panašesnė į mūsų pačių. Draugų atrasime, jei dainuosime choruose ir meno ansambliuose, šoksime tautinių šokių grupėse, kurių yra didelis pasirinkimas. Visi tie vienetai puoselėja lietuvišką meną ir kultūrą.

Dalyvaukime lietuviškose organizacijose. Skautams ir ateitininkams visada trūksta energingų žmonių, kurie vadovautų. Reikia praveisti sueigas, rengti išvykas, muges, ruošti stovyklas ir joms vadovauti. Būkime aktyvūs Lietuvių Bendruomenės nariai. LB jungia visus pasaulio lietuvius.

Reikškimės politinėse grupėse. Supažindinkim valdžios pareigūnus su pavergtos Lietuvos problemomis. Dalyvaukime demonstracijose už žmonių laisvę. Rašykime laiškus laikraščių ir žurnalų redaktoriams apie komunizmo žiaurumą. Kiekviena proga visiems priminkime, kad Lietuva vėl turi būti nepriklausoma valstybė.

Paruošė GEDIMINAS VAKARIS

SENI RADINIAI

Netoli Vilniaus Senasalio kaimo žemdirbiai labai dažnai išardavo arba iškasdavo išblukusias, sueižėjusias puodų šukes. Pasirodo, šios šukės išgulėjusios beveik tris šimtus metų jaučių ir arklių traukiamomis žagrėmis artoje žemėje, kuri vėliau tapo derlingais Senasalio kaimo daržais.

Remkime savo lietuvišką spaudą. Prenumeruokime lietuvišką laikraštį, žurnalus. Pirkime ir skaitykime lietuviškas knygas. Nors gyvename svetimame krašte, turime lietuviškos spaudos laisvę. Įvertinkime ją ir branginkime lietuvišką spausdintą žodį.

Su lituanistinės mokyklos vadovybės pritarimu, suorganizuokime mokyklą baigusiųjų-alumnų klubą. Tokio vieneto nariai palaikys ryšius su mokykla, mokytojais ir draugais. Kartą per metus suruoškime "Sugrįžtam į mokyklą" šeštadienio rytą. Tokiu būdu lituanistinė mokykla turės daug draugų. Vėliau, baigę studijas, galėsime mokyklą ir finansiškai paremti.

Nežinia, ar šie patarimai bus mums naudingi. Tačiau lituanistinė mokykla savo darbą su mumis baigia. Ji didžiuojasi mumis, kad sunkiai dirbome ir ištesėjome. Davusi mums tvirtą lietuviybės pagrindą, ji tikisi, kad mes jos neapvilsime. Ji tikisi, kad, baigę lituanistinę mokyklą, mes ir toliau pasiliksim lietuviškoje visuomenėje ir būsim naudingi Lietuvai, mūsų tėvų brangiai žemei.

1960 m. rugsėjo 15 d. viena moteris buvusioje kopūstynėje kasė duobę, norėdama paruošti trąšų sekantiems metams. Bekasant staiga duobės kraštas nušliaužė. Pažiro molio šukės, o dugne pasisklaistė pinigai. Moteris pavartė rankoje monetas, kurios jai buvo nematytos. Ant jų buvo atspausdinti pakėlę kardus raiteliai ir su karūnomis ant galvų barzdoti karaliai. Ji smiltis persijojo sietu ir surinko penkis šimtus dvidešimt monetų. Ilgai nelaukusi, ji jas nunešė į Vilnių pas muziejininkus. Šie pradėjo Senasalio lobį tirti, skirstyti ir aprašinėti.

Žygimantas Augustas žinomas monetų rinkėjas. Žygimanto Senojo monetose pirmą kartą pradėta žymėti kalimo datos. Kiekvieno muziejaus arba monetų rinkėjo yra svajonė turėti sidabrinį Žygimanto Augusto trečioką (vadinamą satyriniu trečioku) su įrašu: "Kuris gyvena danguje, juokiasi iš jų". Šios monetos kaldintos 1565 - 1566 m. Jų išliko labai mažai.

1979 m. Vilniuje kasant griovį prie šv. Onos bažnyčios, atrasta 15 amžiaus ir 16 a. vidurio lietuviškos sidabrinės monetos, pusgrašiai, nukaldinti Aleksandro Žygimanto Senojo ir Žygimanto Augusto laikais Vilniaus pinigų kalykloje. Įdomu, kad atrasta ir suklastotų monetų.

Vilniaus apylinkės turtingos iškasamais lobiais. 1941 m. Verkiuose moliniame puode rastas stambiausias Lietuvoje 14 amžiaus antros pusės ir 15 amžiaus pradžioje nukaldintos monetos, kurių skaičius buvo du tūkstančiai. Jos priskiriamos kunigaikščiui Kęstučiui. Buvo taip pat atrasta Čekijos valdovų, Silezijos miestų, Tartų vyskupystės pinigų.

1942 m. Trinapolyje, netoli dabartinės Vilniaus ekskursijų rinkimosi vietos, dešiniajame Neries krante buvo rastas didžiausias Lietuvoje 12-13 amžiaus lietuviškų lydinių lobiš. Jame buvo septyniasdešimt apvalių lazdelių, kurios svėrė daugiau kaip septynis kilogramus.

Į Senasalio atrastas monetas įsimaišė Ispanijos taleriai. Jų istorija apsakoma taip. Ji yra susieta šeimyniniais vaidais. Karalienė Bona, Žygimanto Augusto motina, buvo

griežta ir valdinga moteris. Šykšti iki pasukutinio grašio. Jai nepatiko sūnaus polinkis į turtingą dvasinį gyvenimą. Jinai prakeikė jo vedybas su gražuole Barbora Radvilaite. Karalienė Bona, susipykusi su Žygimantu Augustu ir jo bendraminčiais, 1556 m. paliko Lietuvą ir išvažiavo Italijon. Atvažiavusi Italijon, ji dalį savo turtų paskolino nusigyvenusiam Ispanijos karaliui Pilypui antrajam. Bonai mirus, Žygimantas Augustas, tiesioginis motinos turtų paveldėtojas, pareikalavo iš Pilypo antrojo gražinti skolą. Šis atsiskaitė Ispanijoje nukaltais taleriais. Žygimantas Augustas, gavęs dalį motinos palikimo, Vilniaus monetų dvaro meistrams ant talerių liepė išmušti jo monogramą su 1564 m. data ir leisti juos vartoti. Taip Vilniaus apylinkėse atsirado ispaniški pinigai. Žygimanto Augusto rūmai buvo ten, kur dabar yra istorijos ir etnografijos muziejus.

NAUJAS ŠALDYTUVAS

Alytuje yra didžiausia šaldytuvų gamykla. Anksčiau buvo šaldytuvai vadinami "Snaigė—12". Jie nebuvo tokie talpūs ir vien tik baltos spalvos. Šiandien jau gaminama šaldytuvus "Snaigė—15", kuris bus talpesnis ir nudažytas kremine spalva.

BUS GAMINAMOS ATSARGINĖS DALYS

Šiauliuose "Vairo" dviračių ir variklių gamykloje pradėta gaminti dviračiams atsarginės dalys. Atsarginės dalys bus teikiamos dešimties metų senumo dviračiams.

ATLIEKŲ PERDIRBIMAS

Plungės "Linų audinių" įmonėje įkurtas plataus vartojimo gaminių baras, kuriame iš gamybos atliekų gaminami grindų takai, maišeliai, lininiai siūlai ir kiti gaminiai. Pernai iš atliekų respublikos gyventojams vartotinių dalykų buvo pagaminta daugiau kaip už trisdešimt tūkstančių rublių.

NAUJA GYVULININKYSTĖS ĮMONĖ

Nevėžio tarpūkinės gyvulininkystės įmonė yra pirmoje eilėje. Joje erdvios patalpos ir visi darbai atliekami mašinomis. Per vienuoliktąjį penkmetį numatoma parduoti

valstybei daugiau kaip vienuolika tonų kiaulienos.

DURPIŲ IŠTEKLIAI LIETUVOJE

Lietuvos respublikoje yra apie tūkstantis du šimtai milijonų tonų durpių išteklių. Jų bendras plotas keturi tūkstančiai šimtas penkiasdešimt hektarų. 1981 m. sausio 1 d. iširta keturi tūkstančiai keturi šimtai durpynų, kurių bendras plotas trys šimtai penki tūkstančiai hektarų. Daugumas neištirtų durpynų yra maži, iki dešimties hektarų. Palyginant su kaimyninėmis respublikomis, Lietuvos durpių išteklius gana kuklus: du kart mažesnis už Latvijos, triskart už Estijos, šešis kartus už Gudijos.

Per paskutiniuosius dešimt metų durpių pramonės įmonės pagamino beveik trisdešimt milijonų tonų durpių. Taip sparčiai naudojant durpių atsargas, jos baigsis iki 2000 metų.

Durpių kuras, palyginant su dujomis, nafta ir anglimis, yra mažiausiai paveiklus. Durpės dar naudojamos žemės ūkyje kraikui. Jų kasmet sunaudojama apie pusantro milijono tonų. Durpės naudojamos gydymui. Per metus Lietuvos gydyklos sunaudoja apie dešimt tūkstančių kubinių metrų natūralių durpių.

PROFSĄJUNGOS — KOMUNIZMO MOKYKLA

Lietuvos respublikoje profsąjungos turi apie milijoną aštuonis šimtus tūkstančių narių. Milijonas ir šeši šimtai tūkstančių yra darbininkai, kolūkiečiai ir tarnautojai. Iš jų apie milijonas ir keturi šimtai tūkstančių dalyvauja socialistiniame lenktyniavime. Septyni šimtai tūkstančių — judėjime už komunistinę pažiūrą į darbą. Beveik keturi šimtai tūkstančių jau yra išsikovoję komunistinio darbo spartuolių vardus.

GYVULIŲ AUGINTOJŲ SUNKUMAI

Per vienuoliktąjį penkmetį rajonuose keliais šimtais sumažėjo gyvulininkystės darbuotojų. Dauguma jų — tai senyvos moterys. Kasmet stengiamasi daugiau jaunų merginų nukreipti mokytis į kaimo profesines technikos mokyklas. 1979 m. į jas buvo pasiūsta 19, 1980 m. — 23, o 1981 m. 33

aštuntokės. Yra didelis sunkumas pirmakursius išlaikyti kaimo profesinėse technikos mokyklose ir žemės ūkio technikumuose. Kiekvienais metais 10-15 mokinių, įstojusių į kaimo profesines mokyklas, jas palieka.

ŠIAULIŲ MIESTO KULTŪROS RŪMAI

Nuo pat ankstyvo ryto iki vėlaus vakaro kultūros rūmuose visuomet yra žmonių. Čia skaitomos paskaitos, vyksta saviveiklininkų repeticijos, liaudies universiteto užsiėmimai. Kultūros rūmų pasiūla labai plati. Peržiūrėjus gausybės renginių tematiką, atrodytų, yra ką rinktis. O vis dėlto ne visuomet lengva patraukti didesnę būrį klausytojų, žiūrovų į renginį, kuriam paruošti įdėta tiek daug triūso. Būna ir taip, kad scenoje daugiau atlikėjų, negu salėje žiūrovų. Šių rūmų saviveiklos kolektyve daugiau kaip tūkstantis dalyvių. Skaičiai kolektyvų gausumu, kad ir labai įspūdingi, bet ne viską pasako apie kultūros darbuotojų veiksmingumą.

KOMUNISTŲ SVAJONĖS

Lietuvos komunistų partijos 18-tas suvažiavimas numatė šį penkmetį kiekviename ūkyje turėti gerai įrengtą valgyklą, parduotuvę, buitinio gyventojų aptarnavimo paviljoną ir pilną priėmimo punktą.

GROK, JURGELI!

“Grok, Jurgeli” — tai pagrindinis kaimo kapelų renginys. Kasmet rengiama “Jurgelio” šventė, kuri sutraukia tūkstančius žiūrovų. Prieš gerą dešimtmetį didelę dalį kaimo kapelų sudarė žmonės nieko neįsmaną apie gaidas. Kapelų muzikantai grojo iš klausos. Šiandien jau neretenybė, kad kaimo kapelose visi muzikantai turi didesnę ar mažesnę muzikinį išsilavinimą. Šiandien Lietuvoje yra 981 kaimo kapela. Jose groja devyni tūkstančiai keturi šimtai dvidešimt trys muzikantai. Aštuonioms kaimo kapeloms suteiktas paprastų žmonių kolektyvo vardas. Kaimo kapelos po karo jau surengė dvylika švenčių. Baisiogaliečiai tapo “Grok, Jurgeli—81” konkurso nugalėtojais. Antroji vieta teko Trakų rajono “Galvės” kaimo kapelai.

VILNIAUS TEATRAS

Įprastinėje septintoje "Vilniaus rampa — 81" šventėje susitiko aštuoni sostinės paprastų žmonių teatrai ir svečiai. Programoje buvo naujausi teatrų pastatymai, o taip pat spektakliai, parodyti respublikinėse apžiūrose ir laimėję premijas.

KAUNO TEATRAS

Kauno muzikinis teatras senuosius metus palydėjo nauju darbu. Parodė premjerą — koncertą "Operetės akimirkos". Žiūrovai klausėsi populiariausių ištraukų iš klasišinių J. Kalmono, F. Leharo, J. Štrauso, R. Planketo operėčių. Koncerto dirigentas — R. Tilvikas, režisierius — V. Staknys, baletmeisterė — I. Ribačiauskaitė.

MOTERS DIENA

Kovo 8 d. Valstybiniame operos ir baleto teatre įvyko iškilmingas susirinkimas, skirtas Tarptautinei moters dienai paminėti. "Tiesa" apie šią šventę rašo, kad tai yra pavasario ir atsinaujinimo šventė. Šiais metais ji pažymima, visiems spartuoliškai dirbant reikšmingo jubiliejaus — TSRS įkūrimo 60-mečio garbei.

ALYTAUS MEDELYNAS

Nuo seno garsėja Alytaus miškų ūkio medelynas, per savo gyvavimo metus išauginęs milijonus medelių ir krūmų. Žalia medelyne ir žiemą, kai ežerai ir upės sukautyti ledo. Medelynas yra penkių šimtų kv. metrų šiltnamis.

TAURAGĖJE STATYBINIŲ MEDŽIAGŲ ĮMONĖ

Tauragėje per metus pagaminama šimtas penkiasdešimt milijonų nusausinimui vartojamų vamzdelių. Pusė Lietuvoje nusausintų pelkių plotų buvo panaudojant Tauragėje pagamintus vamzdelius. Šie vamzdeliai yra aukštos kokybės ir pažymėti valstybiniu kokybės ženklu. Be nusausinimo vamzdelių pagaminama keturiasdešimt vienas milijonas plytų, iš jų dvidešimt penki milijonai naudojamų apdailai. Šioje įmonėje dirba tūkstantis keturi šimtai darbininkų. Dirbama labai įtemptai, nė minutei nenutraukiant darbo ritmo. Dieną naktį dideliu karščiu dega krosnys.

Kalba

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.
Patarėjas — PROF. PETRAS JONIKAS

ŽODŽIAI, KURIŲ RAŠYBA GALI SUKELTI NEAIŠKUMŲ

Paprastai rašyba yra tvarkoma tam tikromis taisyklėmis, bet yra žodžių, kurių rašybai labai sunku pritaikyti kokias nors taisykles, o kartais ir visai neįmanoma. Vienai ar kitaip jie rašomi iš tradicijos, iš susitarimo, o kartais pagal skirtingą jų tarimą ar skirtingas jų vartosenos formas. Manome, kad būtų naudinga po ranka turėti tokių neaiškių žodžių sąrašėlių ir jų rašybą išidėmėti. Tad čia ir pateiksime tokių dažniau vartojamų ir kartais neaiškumų keliančių žodžių sąrašėlių. Pirmiausia kursyvu pateiksime jų taisyklingą rašybą, o skliausteliuose pažymėsime, kaip jie kartais netaisyklingai yra rašomi.

apibūdinti (apibudinti), plg. *būti*, *būdas*.

atidus (atydus), plg. *atidėti*, *atsidėti*.

atmintinai (mintinai). Užuot sakius *atmintinai*, Lietuvoje buvo paplitęs nevykęs pasakymas *mintinai*. Mokytojas sakydavo: "Ateinančiam kartui išmokite *mintinai* šį eilėrašį". Tai buvo nesusipratimas. Juk žodį *atmintinai* galima pakeisti pasakymu "iš atminties", bet ne "iš minties".

burės, *buruoti*, *burivimas* (būrės, būriuoti, būriavimas).

dosnus, *dosnumas*, *dosniai* (duosnus, duosnumas, duosniai).

filmas (filma).

grasina, gresia, grasinimas (grąšina, grėšia, grąšinimas).

hibridas (hybridas).

intymus (intimus).

intriga (intryga).

kompetentingas (kompetetingas), plg. *kompetencija*.

kontrapasiūlymas (kontra-pasiūlymas). Drauge rašomi ir kiti panašūs sudurtiniai žodžiai, kuriuos pirmiau kai kas rašydavo su brūkšneliu, pvz.: *ultravioletinis, vicedirektorius, vicepirmininkas* ir pan.

liudyti, liudininkas, liudijimas (liūdyti, liūdininkas, liūdyimas).

melodija (meliodija).

mėgstamas (mėgiamas). *Mėgiamas* yra tarminė forma, nes kai kur tarmėse sako ne: *aš mėgstu, tu mėgsti, jis mėgsta*, bet: *aš mėgiu, tu mėgi, jis mėgia*. O juk žinome, kad esamojo laiko neveikiamieji dalyviai padaromi iš esamojo laiko trečiojo asmens veiksmazodžių, pridėdant galūnę *-mas, -ma*, pvz.: *myli - mylimas, mylima; rašo - rašomas, rašoma; mėgsta - mėgstamas, mėgstama*.

mokyti, mokytis, moko, mokosi (mokinti, mokintis, mokina, mokinasi). *Mokinti* yra tarminė forma. Jeigu sakome *mokinti*, tai turėtume taip pat sakyti "ponas mokinojas".

mugė (mūgė).

natūralus (naturalus).

pagalba, pagalbininkas (pagelba, pagelbininkas).

pomidoras (pamidoras). Dėl to čia rašome *o*, bet ne *a*, kad šis žodelis yra kilęs iš pranc. *pomm d'or*, ital. *pomodoro* arba *pomodoro*.

propaganda (propoganda), plg. lot. *propagare*.

radijas (radija), bet: *radioaktyvumas*. Kai šis žodis vartojamas atskirai, tai rašome su *j* (radijas), bet kai jis yra sudėtinio žodžio dalis, tai rašome be *j* (radioaktyvumas).

salonas (salionas).

sėkmė (sekmė).

seniai (senai). Kai kalbame apie laiką,

tai sakome *seniai*. Prieveiksmis *senai* ką kita reiškia, pvz.: *Jis senai atrodo*.

spalvotas (spalvuotas). Šios rūšies būdvardžiai, padaryti iš vyriškosios giminės daiktavardžių, paprastai turi priesagą *-uotas*, o iš moteriškosios giminės daiktavardžių turi priesagą *-otas*, pvz.: *miškas - miškuotas, plaukas - plaukuotas, ūsas - ūsuotas; rasa - rasotas, šaka - šakotas, spalva - spalvotas*. Bet yra ir išimčių, pvz.: *pilvas - pilvotas*.

tėkmė (tekmė).

trise (tryse).

trukdyti (trugdyti). Šio žodžio rašyba dėl to kelia abejonių, kad jo kilmė nelabai aiški — negalima jo taip pakeisti, kad po to neaiškaus priebalsio būtų balsis. Tačiau kai kur tarmėse sako ne *trukdyti*, o *trukinti*. Tad iš šios tarminės formos paaiškėja ir jo kilmė.

tūkstančio (tūkstanties). Tą pat galima pasakyti ir apie *Čiurlionio* (ne Čiurlionies).

užtarimas, užtarti (užtarymas, užtaryti).

Pirmiau ypač maldaknygėse buvo įprasta rašyti *užtaryti* ir *užtarymas*, užuot taisyklingai rašius *užtarti* ir *užtarimas*.

• Jonas Paulius II vasario 12-19 dienomis aplankė Nigeriją, Beniną, Gaboną ir Ekvatoriaus Gvinėją. Tai buvo pirma popiežiaus kelionė po jo sužeidimo. Šioje Afrikos kelionėje popiežius susitiko su tų valstybių vadovybėmis, su vyskupais, kunigais, klierikais, seselėmis, diplomatinio korpuso nariais, universitetų studentais, katekistais, organizacijų vadais, darbininkais ir kitais, daugeliui grupių aukdamas šv. mišias. Šioje dešimtoje savo kelionėje į užsienio kraštus popiežius priminė laikytis šeimos ryšių, saugotis materializmo, branginti savo idealus ir tradicijas, vengti svetimų ideologijų, kalbėjo prieš biurokratų neteisības, užtarė varguomenę.

• Jonas Paulius II ruošiasi gegužės 13 d. vykti į Portugaliją, vėliau lankyti D. Britaniją, Šveicariją, o spalio mėn. — Ispaniją.

• Nikaragvos sandanistų vyriausybė ištrėmė tris seseles vienuoles ir du kunigu. Pranešama, kad į provincijos mokyklas atsiunčiami kubiečiai, kurie ten dėsto ispanų kalbą ir marksizmą.

• Gvatemaloje sausio 20 d. buvo nušautas domininkonas vienuolis kun. Carlos Morales, 36 m. Velionis buvo gvatemalietis. Nušautas iš pravažiuojančio automobilio.

Atgarsiai

PUIKUS NIJOLĖS JANKUTĖS KELIONIŲ REPORTAŽAS

Malonus Redaktorium,

“Laiškus lietuviams” malonu paimti į rankas: geras popierius, aiškus šriftas, puikus spaustuvės darbas ir be lietuvių kalbos klaidų. Tai ar ne vienintelis periodinis leidinys už Lietuvos ribų, kuriame nėra ne tik kalbos, gramatikos ar sintaksės, bet beveik net ir korektūros klaidų. Mes įpratę kitaip. Kartais skaitai ir galvoji, ar čia lietuvių kalba, ar ... indėnų.

Turinio atžvilgiu “Laiškai lietuviams” tų pačių superlatyvų, mano nuomone, nepasiekia, bet apie tai dabar nekalbėkim, tegul būna šiandien užtarnautų komplimentų diena.

Sužavėta jau nuo 1981 m. liepos mėn. šiame žurnale spausdinamais Nijolės Jankutės-Užubalienės laiškais iš kelionės, noriu ne tik žodžiu, bet ir raštu padėkoti už retai mūsų periodikoje sutinkamą tiesiog užburiančią lektūrą.

Mūsų kelionių literatūra menka kiekybe, o ypač kokybe. Ir staiga nuo blankių trafaretinių kelionių raportų toks šuolis pirmyn! Jeigu Nijolės laišakai ne šedevras, tai tikrai deimančiukas.

Be abejo, padėką ir laurus pirmiausia užsipelno Nijolė, bet jos gražūs laišakai nebūtų atsiradę, jei “Laiškai lietuviams” nebūtų suruošę tos kelionės. Taigi kad ir neatsitiktinai, vis dėlto prie lietuvių kelioninio žanro kokybės kilstelėjimo aukštyn yra prisidėję lietuviai jėzuitai.

Švietėjams, kultūros puoselėtojams, drąsiems avangardistams jėzuitams užsiiminėjimas pliku turizmu turbūt nebūtų jų ordino tradicijos tęsimas, jei iš jų ruošiamų kelionių neliktų nieko reikšmingesnio. Už tai ačiū tėvams jėzuitams.

Linkiu, kad šiemet iš kitos jų ruošiamos kelionės kiltų skaitytojams panaši estetinė atgaiva, o mūsų kelionių literatūrai dar vienas laimėjimas.

Su tikra pagarba

Birutė Drungienė

“LAIŠKUS LIETUVIAMS” PASISKOLINU. . .

Labai mėgstu šį žurnalą — perskaitau nuo pradžios iki galo. Bet prašau man daugiau jo nesiuntinėti, nes aš pasiskolinu iš draugės. **P. B.**

Redakcijos pastaba. Labai malonu, kad “Laiškai lietuviams” eina iš rankų į rankas. Bet jeigu visi taip elgtųsi — jų neprenumeruotų, bet “pasiskolintų iš draugės”, tai tuoj nebūtų ko skolinti, nes jie turėtų užsidaryti dėl finansinių sunkumų.

PATINKA ŠEIMOS SKYRIUS IR KELIONIŲ APRASYMAI

Gerbiamas Redaktorium,

Esame labai dėkingi Tamstai, kad nepavargstate redaktoriaus darbe. Žurnalas yra labai laukiamas mūsų šeimoje. Su dideliu malonumu jį skaitome. Mums labai patinka “Šeimos skyrius” (V. Kasniūno laišakai, pasikalbėjimai, atviri žodžiai). Puikūs ekskursijos aprašymai, ypač iš kelionės po Egiptą.

Linkime Tamstai sveikatos ir Dievo palaimos tolimesniame darbe.

Aleksas ir Melanija Maskoliūnai

PADĖKA UŽ ŽURNALĄ

Siųsdamas skolą už 1982 metus, noriu išreikšti savo ir daugelio kitų mano pažįstamų pasitenkinimą bei padėką Redakcijai už puikų žurnalą, ypač tėveliams A. Tamošaičiui ir J. Vaišniui už gilius straipsnius.

Kun. M. Kirkilas

LAUKIAMAS SVEČIAS

“Laiškai lietuviams” man visada labai mielas, laukiamas svečias. Puikus sausio mėn. vedamasis. Būtų gera, kad to straipsnio mintys pasiektų “stokų” ir iškiliųjų rezidencijų “pionierius”...

Visada įdomūs ir turiningi A. Tamošaičio, S.J. straipsniai. N. Jankutės laišakai tikrai žavingi. Būtų įdomu juos atskiru leidinėliu išleisti, gal dar papildžius ir praplėtus iš kitų ekskursijų, kurias organizuoja “Laiškai lietuviams”.

J. Lapšienė

ĮDOMŲ STRAIPSNIAI

“Laiškuose lietuviams” visada randu gražių, naudingų ir pamokančių straipsnių. Puikūs N. Jankutės kelionių reportažai. Įdomu skaityti ir kartu “keliauti”. O tokių straipsnių, kaip J. Vaišnio vedamasis “Šių dienų stambeldžiai” (sausio mėn. numeryje) reikėtų daugiau. Straipsnyje taip teisingai kalbama apie skaudžią ir liūdną mūsų išeivijos gyvenimo tiesą. Dvigubo standarto žmonių turime gana gausiai. Tad gal panašūs J. Vaišnio straipsniai priverstų ne vieną susimąstyti — atsibusti.

Jadvyga Povilaitienė

Gerbiamasis Redaktoriau,

Su džiaugsmu perskaičiau Danutės Bindokienės rašinį "Auka ar tinginystė?" Šios rūšies straipsniai kelia pagarbą "Laiškams lietuviams". Seniai seku katalikiškosios visuomenės supagonėjimą. Visur ir visuomet į priekį yra stumiamas "aukso veršis", gėrimai ir laisva meilė. Ar mes turime viską pagrįsti tik girtuokliavimu, nuogomis šokėjomis ir dūkstančiais šokiais? Tikrai atėjo laikas grįžti prie nuoširdaus tikėjimo prisikėlusiu Kristumi. Mūsų senesnioji karta turėtų rodyti gražų pavyzdį jaunesniajai, kuri dingsta materializmo srautuose.

Antanas Pauzuolis

IR LIETUVOJE NETURĖJOME

Dėkojame redaktoriui, kad taip sumaniai ir gražiai redaguoja žurnalą. Tokio puikaus religinės ir tautinės minties žurnalo mes neturėjome nė Lietuvoje. Vieni buvo į aukštybes iškelti, kiti per žemai buvo nusileidę. O "Laiškai lietuviams" tinka visiems skaitytojams. Labai puikūs religinio turinio straipsniai. Perskaičius Nijolės Jankutės laiškus, atrodo, kad nereikia keliauti, nes jautiesi, lyg tas vietas pats būtum lankęs.

Labai patinka šeimos skyrius ir Vytauto Kasniūno rašiniai. Jei tame skyriuje būtų rašomi tik rimti straipsniai, gal nedaug kas skaitytų, bet kai dabar rašomi šeimų išgyvenimai, tai visiems įdomu skaityti. Tuose aprašymuose atpažįstame save ir mokomės iš klaidų.

Džiaugiamės, kad tėvai jėzuitai leidžia tokį puikų žurnalą ir už viską esame labai dėkingi redaktoriui kun. Vaišniui.

A. Kazėnas

TRUMPAI IŠ VISUR

• Į popiežišką Mokslo akademiją nauju nariu įstojo lenkų mokslininkas Karol Borsuk, pasaulinio garso matematikas, buvęs Varšuvos universiteto matematikos instituto direktorius. Jis yra parašęs apie 120 veikalų įvairiais matematikos klausimais.

• Vatikano ryšiai su Singapuru sustiprėjo, paskyrus pirmąjį Singapuro ambasadorių prie Šv. Sosto.

• Kinijoje išleistas pirmas religijų žodynas kinų kalba, turįs 1300 psl. Beveik trys ketvirtadaliai žodyno paskirti trimis didžiosioms pasaulio religijoms: budizmui, krikščionybei ir mahometonams.

• Europos vyskupų studijų simpoziumas įvyks spalio 11-15 d. Tema — "Vyskupų atsakomybė Europos evangelizacijoje". Dalyvaus apie 80 vyskupų, o taip pat vienuolių, kunigų, pasauliečių ir nekatalikų krikščionių bendruomenių atstovai.

• Naujas popiežiaus Jono Pauliaus II raštas "Familiaris Consortio" yra paruoštas panaudojant 43 pareiškimus, kuriuos padarė 200 vyskupų, 10 ekspertų ir 42 auditoriai, dalyvavę pasaulio vyskupų sinode 1980 m. Toje enciklikoje skatinama ginti šeimos teises bei orumą, ugdyti žmogaus gyvybės vertinimą, pasisakoma prieš dirbtinius koncepciją kliudančius metodus. Pažymima, kad persiskyre ir nelegaliai vėl susituokę negali naudotis sakramentais, kol neatsisako ar nesutvarko antros santuokos.

• JAV sveikatingumo reikalus tvarkantieji vyr. gydytojas dr. C.E. Koop ir sveikatingumo sekretoriaus pavaduotojas dr. E.N. Brandt paskelbė, kad net 30% visų mirčių vėžiu būna dėl rūkymo. Jie tvirtina, kad rūkymas yra svarbiausia mirtingumo priežastis iš tų mirties atvejų, kurių galima išvengti.

• JAV-se 1980 m. buvo nužudyta 1,55 milijono negimusių kūdikių. Kas ketvirtas turėjęs gimti kūdikis buvo nužudytas prieš gimimą.

• Niujorke du vyrai prisipažino kalti nuskriaudę seserį vienuolę. Vienas jų — M. Lindeman, 23 m., nubaustas kalėti nuo 10 iki 20 m., kitas — H. Wells nubaustas kalėti nuo 5 iki 15 m. Bausmė sumažinta, nes vienuolė atsisakė reikalauti didesnės bausmės.

• Jonas Paulius II iš Vakarų Vokietijos gavo dovanų neperšaujamą Mercedes automobilį, kuris buvo naudojamas, jam 1980 m. lankant tą kraštą. Automobilis yra permatoma neperšaukama dalis, kur popiežius gali stovėti minių matomas.

• Henry Kissingeris, kuris nuo 1973 iki 1977 m. buvo Valstybės sekretorius, dabar dėsto jėzuitų Georgetown universitete. Jis pareiškė, kad Katalikų Bažnyčia vien savo egzistavimu turi didelę reikšmę tarptautiniuose santykiuose. Bažnyčią jis laiko stipriu balsu už taiką, o Lenkijoje Bažnyčia ir katalikų vyskupai, kaip tvirtina Kissingeris, parodė didelį ryžtą, spiriantis prieš karo stovio įvestą priespaudą.

• Vatikano biblioteka suplanavo pastatyti požeminę slėptuvę istoriniams rankraščiams ir kitoms vertingoms knygoms apsaugoti karo atveju. Kauno 1,6 mil. dol. Lėšas parūpęs Vokietijos vyskupijos.

• Kauno ir Vilkaviškio vyskupijų vadovybė paragina šiemet švęsti 50 m. sukaktį nuo Maironio mirties. Šis mūsų didysis poetas mirė 1932 m. birželio 28 d., dar nesulaukęs 70 m. amžiaus.

• Tailande, Azijoje, iš 15½ mil. gyventojų katalikų yra apie 700.000. Praeitų metų gruodžio mėnesį Tailande buvo atšvęsta 100 m. sukaktis nuo Katalikų Bažnyčios įsikūrimo tame krašte. Jubiliejaus iškilnėse dalyvavo 17 vyskupų ir apie 150 kunigų.

J. Pr.

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” METINĖ ŠVENTĖ

Kiekvienais metais “Laiškai lietuviams” ruošia savo metinę šventę, kurios metu paprastai įteikiamos premijos konkurso laimėtojams. Šių metų šventė praėjo su dideliu pasisekimu. Pirmiausia redaktorius laikė kopylčioje mišias už visus žurnalo skaitytojus, bendradarbius, rėmėjus. Paskui Jaunimo centro didžiojoje salėje buvo premijų įteikimas, vakarienė ir meninė programa. Buvo pilna salė žmonių.

Premijas laimėjo: Danutė Bindokienė (100 dol.), Nina Gailiūnienė (75 dol.) ir Gražina Kriaučiūnienė (50 dol.). Vertinimo komisija šiais metais pirmosios premijos nutarė neskirti, tad, pasitarus su jos mecenatais G. ir S. Mickevičiais, buvo nutarta 150 dol. dovanoti Nijolei Jankutei už nepaprastai gražius reportažus iš buvusios “Laiškų lietuviams” ekskursijos.

Jau turime mecenatus ir ateinančių metų konkurso premijoms: Gediminas ir Sofija Mickevičiai (200 dol.), Vytautas Vizgirda (150 dol.), Veronika Janušaitienė (100 dol.), Stefanija Rudokienė (50 dol.). Ateinančiais metais metinė šventė bus gegužės mėn. 1 d., sekmadienį. Konkurso temą paskelbsime vėliau. Manome skelbti atskirą konkursą jaunimui.

Meninę programą atliko Elena Blandytė ir Manigirdas Motekaitis. Publikai labai patiko E. Blandytės pramoginės (estradinės) dainos. Galima drąsiai sakyti, kad ji yra geriausia mūsų šio žanro dainininkė.

Esame nuoširdžiai dėkingi visiems, koku nors būdu prisidėjusiems prie šios šventės pasisekimo, ypač ponioms, platinusioms bilietus.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Danutė Bindokienė. LIETUVIŲ KALBOS SINONIMŲ ŽODYNELIS. Kristijono Donelaičio lituanistinių mokyklų leidinys, 1982 m. Kieti viršeliai, 285 psl., kaina nepažymėta. Tai labai naudingas leidinys ne tik mokykloms, bet visiems, norintiems praturtinti savo lietuvių kalbos žodyną.

Vincentas Liulevičius. IŠEIVIJOS VAIDMUO NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS ATKŪRIMO DARBE. Išleido PLB valdyba 1981 metais Čikagoje. Kieti viršeliai, 398 psl., kaina nepažymėta.

Dr. Antanas Rukša. KOVOS DĖL LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS. II tomas. Išleido LKVS ramovė 1981 m. Kieti viršeliai, 619 psl., kaina nepažymėta.

Birutė Pūkelevičiūtė. DEVINTAS LAPAS. “Draugo” premijuotas romanas. Išleido Liet. knygos klubas 1982 m. Viršelis Kazio Veselkos. 472 psl., kaina 12 dol.

ŠVENTASIS RASTAS. Komentarai — aiškinimai. Apaštalo Povilo laiškai. Paruošė Kostas Burbulyš. 319 psl., kaina nepažymėta.

CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH IN LITHUANIA. No. 49. Leidžia Kunigų Vienybė.

PIRMIEJI ŽINGSNIAI. Nr. 3(91). Kr. Donelaičio lituanistinių mokyklų mokinių laikraštėlis.

“Laiškų lietuviams” ekskursijai jau turime apie 70 asmenų.
Daugiau nebegalime priimti.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarīs. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Telef. 737-8400. Nekalto Prasidėjimo Sv. Marijos Seserų spaustuvė, Putnam, CT 06260. Metinė prenumerata — 8 dol., atskiras numeris — 80 centų.